

Jaarverslag 2012

| INHOUD |

Vooraf: Een kanteljaar	02
Beheersorganen	04
Standpunten	06
Samen ondernemer in welzijn	08
Strategische Adviesraad WGG	09
Een nieuwe website	09
Organogrammen	10

| SECTOREN |

Bijzondere jeugdbijstand	13
Gezinsondersteuning	16
Kinderopvang	18
Ondersteuning van personen met een handicap	21

| INTERSECTORAAL |

Commissie Kwaliteit	29
Commissie MVO	31
Commissie Personeelsmanagement	33
Ethiek en zingeving	34
Financieel	36
Integrale Jeugdhulp	38
Pastoraal	40
Personeelskengetallen	41
Publicaties	42
Sociaal Recht	44
Vrijwilligerswerk	45

Een kanteljaar

2012: Veel plannen zijn gesmeed, veel ambities werden geformuleerd, hoge verwachtingen werden geschapen.

2012 werd een kanteljaar met de start van mooie realisaties in het brede welzijnsveld. Hiervoor is de volgehouden inspanning nodig van de politiek, de overheid en het terrein. Nog veel hindernissen zullen moeten genomen worden. Veel overleg tussen beleid en werkveld is nog nodig.

Eén van deze plannen is ongetwijfeld het decreet over de voorschoolse **kinderopvang**. Het is gericht op de ordening, de kwaliteit en de toegang van de opvang voor baby's en peuters. Dit nieuwe kader zal nog vele jaren zeer aanzienlijke budgetten en inspanningen op het terrein vergen, vooraleer het zijn doel bereikt.

Ook de **jeugdzorg** zette een belangrijke stap: er komt een aansturing op basis van modules van zorg en ondersteuning, en niet langer aan de hand van werkvormen, zoals tehuis, dagcentrum, thuisbegeleiding, enz. Centra voor bijzondere jeugdzorg worden multifunctionele organisaties, waar voor jongeren flexibel kan geschakeld worden, in een traject naar nieuwe banden met hun context en op weg naar zelfstandigheid. Deze evolutie kadert in de toekomstvisie en strategie die met het beleid en de sectoren werd geformuleerd tijdens een Staten-

Generaal, en dat voor de uitvoering verder zijn plaats zal krijgen tijdens een volgende regeerperiode.

In die volgende regeerperiode zullen de van het federaal niveau naar de deelstaten overgedragen bevoegdheden voor een gezins- en welzijnsbeleid hun weg vinden. Ongetwijfeld bevat het zogenaamde **Vlinderakkoord** mooie stapstenen voor een versterkt beleid in Vlaanderen. De ouderenzorg, de revalidatie, de kinderbijslag en het jeugdsanctierecht zullen een extra boost krijgen met de integratie in het beleidsdomein Welzijn, Gezondheid en Gezin. Hier horen de bevoegdheden thuis en vervolledigen zij het instrumentarium van het gezins- en welzijnsbeleid. Deze nieuwe bevoegdheden laten ons in Vlaanderen toe werk te maken van continuïteit en mee te denken over nieuwe sporen in de zorg en ondersteuning.

2012 bracht ook een aanpassing van de **loon- en arbeidsvoorwaarden** van de honderdduizend medewerkers in de Vlaamse gesubsidieerde welzijnsinitiatieven. Het sectorale tweede pensioenplan ging van start en betekent een mijlpaal in de verbetering van het statuut van het personeel. De reële impact is vandaag uiterst beperkt, maar zal gaandeweg aan betekenis winnen voor de grote groep van de huidige vijftigplussers die tegen 2020 massaal hun loopbaan zullen eindigen. We zullen hen moeten vervangen met schoolverlaters en zij-instromers, die voldoende aantrekkelijke jobs en dito loonvoorwaarden moeten vinden in onze voorzieningen. Daarom werd hard gewerkt in het sociaal overleg aan de uitvoering van het VIA4-akkoord 2011-2015.

Hard werk leverde ook de sector voor **personen met een handicap**. Zo slaagde minister Vandeurzen erin nogmaals (voor de derde maal) 36 miljoen euro extra middelen in de sector te pompen. Deze volgehouden en gewaardeerde inspanningen zijn nodig voor de vele dringende vragen naar ondersteuning. Ze krijgen nog een extra betekenis tegen de achtergrond van de belangrijke besparingen op de begroting van de Vlaamse overheid.

Ook onze sectoren ontsnapten (ook voor de derde maal op rij!) niet aan een inlevering via de **niet-indexering** van hun werkingsmiddelen. De effecten op het terrein laten zich steeds meer voelen. Wij vragen dan ook een stopzetting van deze lineaire maatregel, maar zijn niet blind voor de uitdagingen waarvoor het beleid staat. De gevolgen van de financiële crisis met een ondermijnd vertrouwen in de banken treft de hele economie. De groei kan niet worden aangehouden.

Deze evolutie heeft belangrijke gevolgen voor het ondernemerschap in de gesubsidieerde sectoren. Een krimpende overheidssubsidiëring zal een versterkt, sober en innovatief **ondernemerschap** noodzakelijk maken. Ook hieraan werkte het Vlaams Welzijnsverbond mee met de campagne “Samen ondernemer in welzijn”.

Tot slot rest nog een woord van dank voor allen die het voorbije jaar meewerkten om deze en andere uitdagingen het hoofd te bieden, binnen onze eigen organisatie, bij beleid en administratie, en niet in het

minst op de werkvloer, waar initiatiefnemers en medewerkers dagelijks het beste van zichzelf geven.

*Frank Cuyt, Algemeen directeur
Jan Renders, Algemeen voorzitter*

“Samen ondernemer in welzijn”...

... is ook de titel van het boek dat we in mei 2013 uitgeven bij LannooCampus.

Tegen de achtergrond van belangrijke uitdagingen voor de welzijnssector formuleerde het Vlaams Welzijnsverbond het charter “Samen ondernemer in welzijn”. In dit boek gaan gerenommeerde experts dieper in op de belangrijkste thema's in de zorg vandaag, waarbij ze ook hete hangijzers als duurzaam ondernemen, omgaan met winst en efficiëntie niet uit de weg gaan. Het boek biedt een alomvattende kijk op ondernemen in het welzijnswerk en bevat bijdragen van Paul Verhaeghe, Koen Hermans, Bram Verschueren en vele anderen.

Een boek voor alle ondernemers in de zorg, directies en middenkader, studenten en docenten, en iedereen met interesse in welzijnsgericht ondernemen.

Beheersorganen

De Raad van Bestuur hield het voorbije jaar de vinger aan de pols rond allerlei ontwikkelingen in de verbondssectoren en in de ruime welzijnssector. Er wordt ongeveer maandelijks samengekomen en de vergaderingen worden voorbereid door een Bureauvergadering. De statutaire algemene vergadering ging door te Brussel op 22 mei 2012.

| Algemene Vergadering |

De Algemene Vergadering stond dit jaar in het teken van de tewerkstelling in welzijn en voerde actie rond de niet-indexering van de werkingsmiddelen. Maar eerst werd er tijd gemaakt voor de **statutaire aangelegenheden**. De nieuwe voorzitter Jan Renders stond onder meer stil bij het jaarverslag 2011 met alle acties, evoluties en standpunten van het Verbond, en de actie “Samen Ondernemer in Welzijn”. De jaarrekeningen werden toegelicht, de bedrijfsrevisor gaf uitleg bij zijn verslag, balans en resultatenrekening werden goedgekeurd. Directeur Frank Cuyt stelde de begroting 2012 en de meerjarenbegroting voor, gaf een stand van zaken over het actieplan ‘Sterk in welzijn’ en van de VIA4-uitvoering.

Na de algemene vergadering startte het debat over tewerkstelling in welzijn onder het motto ‘**Welzijn@work**’. Eerst waren er getuigenissen van mensen uit de sector en werden de resultaten van onze bevraging over de tewerkstelling in de voorzieningen voorgesteld. Daarna werd gedebatteerd met volgende panelleden: Lon Holtzer, ambassadeur zorgberoepen, Fons Leroy, administrateur-generaal VDAB, Jan Smets, directeur Nationale Bank, en Paul Windey,

voorzitter Nationale Arbeidsraad. Bruno Aerts, directeur Verso, modereerde. Het debat bracht heel wat inspirerende en interessante inzichten.

Tenslotte hadden we aandacht voor de niet-indexering van de **werkingsmiddelen**. Tijdens de algemene vergadering ondertekenden de leden een petitie om hun verontwaardiging hierover te uiten. Deze petitieposters werden afgegeven aan minister Vandeurzen.

| Themabesprekingen |

Naast de vaste agendapunten, zoals de actualiteit in de verbondssectoren, het ledennieuws, het paritair overleg, de commissies sociale verhoudingen en de opvolging van de VIA4, hield de Raad van Bestuur ook dit jaar een aantal themabesprekingen. In maart werd ingezoomd op de **Integrale Jeugdhulp (IJH)**. Jean-Pierre Vanhee, projectleider integrale jeugdhulp, schetste onder meer de motieven om het huidige decreet IJH bij te sturen en gaf een toelichting bij de nieuwe bepalingen. Transitie manager Lieven Vandenberghe bevestigde dat de toegangspoort van start gaat op 1 januari 2014. De Raad van Bestuur stelde achter het proces van de IJH te staan, maar vroeg meer aandacht om een draagvlak te creëren: betrokkenheid van het werkveld is hiertoe de sleutel.

Verder waren er themabesprekingen over de verschillende **verbondssectoren**: in april werd de sector ondersteuning van personen met een handicap en revalidatiecentra toegelicht door Diane Serneels, in mei was het de beurt aan de sector kinderopvang met een voorstelling door Jan Bosmans, en in oktober was het dan de beurt aan de sectoren Bijzondere Jeugdbij-

stand en de sector Gezinsondersteuning, ingeleid door Jan Bosmans, sectorcoördinator.

In juni ging een themabespreking door onder de titel “Kan je een olifant leren dansen?” over het overheidsbeleid in de welzijnssectoren, met bijzondere aandacht voor de impact van de **zesde staatshervorming** en de rol van het Vlaams Welzijnsverbond. Frank Cuyt leidde in. De belangrijkste bevoegdheids-overhevelingen gaan over de arbeidsmarkt, sommige aspecten van de gezondheidszorg, gezinsbijslagen, justitie en mobiliteit. Tijdens de vergadering van september werden elementen samengebracht voor een standpuntbepaling vanuit het Verbond.

Ook in oktober ging er een themabespreking door met als titel: ‘Worden we allemaal instrumenSen?’

Eddy Van Tilt van Oikonde Leuven gaf er een kritische reflectie over de **verzaking** in de zorg en wat hij 'de overdrive-ing van de rationaliteit' noemt: de beheersingswoede en de instrumentaliseringdrift. Hij pleit voor een zoektocht naar 'nieuwe waarde-volle evenwichten' in de zorg en de samenleving. Het was een sterk herkenbaar verhaal, dat ons uitdaagt om te toetsen of in ons standpunt over ondernemen het waardevolle evenwicht tussen het beheersbare en het warm-menselijke voldoende opgenomen is.

In november was er nog een themabespreking met een **SWOT-analyse** van het Verbond: welke sterktes, zwaktes, uitdagingen en kansen zien de bestuursleden in functie van de toekomstige werking van het Vlaams Welzijnsverbond.

| Andere agendapunten in de raad van Bestuur |

De Raad van Bestuur bereidde de Algemene Vergadering en de statutaire stukken voor. Er werd ingegaan op de ledenbijdragen, onder meer voor de nieuwe Diensten Ondersteuningsplan. Een memorandum naar aanleiding van de provincie- en gemeenteraadsverkiezingen werd voorbereid. Er werd ingegaan op de nieuwe plaats van het vrijwilligerswerk binnen het Vlaams Welzijnsverbond. De werkdag rond 'ondernemen in welzijn' van 18 september 2012 in Elewijt werd voorbereid. Het Charter 'Samen ondernemer in welzijn' werd kritisch bekeken en de eindversie werd goedgekeurd. De nieuwe website werd voorgesteld door Intracto.

Het **ethisch advies** over 'Continuïteit van zorgrelaties' werd toegelicht door Stefaan Baeten, de voorzitter van de Ethische Commissie, en bekrachtigd door de Raad van Bestuur. Verder was er ook aandacht voor euthanasie bij personen met een handicap. Richard Timmerman lichtte de nota en het werkinstrument '**Wissels voor de toekomst**' toe, met aandacht voor loopbaanbeleid, hoe de welzijnssector en de welzijnsvoorzieningen kunnen inspelen op de vergrijzings- en ontgroeningsproblematiek en wat de impact is van de recente maatschappelijke veranderingen op de vraag naar en het aanbod van zorg.

Er werden diverse **contacten met de overheid** voorbereid en opgevolgd. Zo werd een brief verstuurd naar de minister-president en de Vlaamse Minister van Welzijn over het niet-indexeren van de werkings-subsidies. Er waren ontmoetingen van het bureau met minister Jo Vandeurzen en kabinetschef Karin

Moykens op 19 juni en op 23 augustus 2012. Een reactie op de Vlaamse Begroting 2013 werd voorbereid en er werd een afspraak gemaakt met minister Vandeurzen op 6 december over de niet-indexering van de werkingsmiddelen. De Beleidsbrief van minister Vandeurzen werd besproken en onze bedenkingen werden met Patrick Bedert doorgenomen op 19 december 2012.

Allerlei ontwikkelingen werden opgevolgd en standpunten voorbereid. Onder meer naar aanleiding van de Staten-Generaal van de Bijzondere Jeugdbijstand, het dossier rond de opleiding opvoeder-begeleider HBO5, het dossier sociale maribel, de financiering van de tweede pensioenpijler, het decreet pleegzorg, de nieuwe wetgeving rond overheidsopdrachten, enz.

| Samenstelling Raad van Bestuur (31 december 2012) |

Avonts Eric, Cautereels Leen, Cayzeele Urbain, Colemont Leen, Colson Marc, Craeghs Cyriel, Dayers Kristin, De Keyser Ria, De Kort Hubert, De Moor Ann, De Rijck Ann, De Smedt Jan (Sectorvoorzitter Vrijwilligerswerk), De Wever René, Ann Gaubomme (Sectorvoorzitter Ondersteuning Personen met een Handicap), Huys Evelyn (Sectorvoorzitter Gezinsondersteuning), Lambrechts Saskia (Sectorvoorzitter Kinderopvang), Maertens Filip (Sectorvoorzitter Bijzondere Jeugdbijstand), Massart Bart, Raymaekers Luc, Renders Jan (Algemeen Voorzitter), Rochtus Karine, Rombaut Marleen, Rymenants Ilse, Stock Luc, Van Cutsem Anne, Van Parijs Pascal, Verbeek Willy, Verwilt Mireille. Als expert, vertegenwoordiger of waarnemer: Baeten Stefaan, Buckinx Kris, Feskens Johan, Verhoeven Dominic.

Standpunten en persberichten in 2012

Via onze elektronische nieuwsbrief 'de facto' verspreiden we standpunten en meningen of willen we discussie losweken bij onze stakeholders. Daarnaast werden er in 2012 nog diverse specifieke standpunten en persberichten verspreid.

25 januari 2012: Hoorzitting decreet kinderopvang

Jan Bosmans was namens het Vlaams Welzijnsverbond spreker van dienst op de parlementaire hoorzitting over het decreet voorschoolse kinderopvang. Hij sprak de waardering uit van onze vereniging voor dit ontwerp van decreet dat tegemoet komt aan vele ambities van de sector. Uiteraard maakte hij enkele bedenkingen en formuleerde hij de zorgen die in de sector leven over de verdere uitvoering.

3 februari 2012: Eén op drie van de welzijnsvoorzieningen werft 50-plussers aan

Naar aanleiding van recente berichten in de media over de tewerkstelling van 50-plussers, verzamelde het Vlaams Welzijnsverbond cijfers bij de welzijnsvoorzieningen en komt tot opvallende vaststellingen.

1 maart 2012: Welzijn, gezondheid en onderwijs in actie tegen seksueel misbruik!

Op 29 februari 2012 ondertekenden het Vlaams Welzijnsverbond, Zorgnet Vlaanderen en VSKO samen met koepelorganisaties die werken met kinderen en jongeren, in het Vlaams Parlement de 'Engagementsverklaring ter bescherming van de seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp en de kinderopvang'.

21 mei 2012: Gezocht: 6.400 m/v in welzijnssector

Het Vlaams Welzijnsverbond vzw houdt op 22 mei haar jaarvergadering, die gekruid wordt met een debat onder het motto 'Welzijn@work'. We focussen op de uitdagingen voor de tewerkstelling in de sector.

5 juni 2012: Zal Vlaanderen morgen beter zijn voor mensen met een handicap?

Op 6 en 7 juni organiseert de Vlaamse overheid een groot maatschappelijk debat over Perspectief 2020 onder de titel 'een inclusieve samenleving in 2020: van droom naar werkelijkheid!' (ICC, Gent). Het Vlaams Welzijnsverbond bracht zijn bekommernissen samen in een persbericht.

19 juni 2012: Vlaams Welzijnsverbond tegen verplichte fusie in pleegzorg.

20 juni 2012: Voka in debat met de sector voor personen met een handicap over ondernemen!

Het Vlaams Welzijnsverbond, de koepel van onder meer initiatieven in de zorg voor personen met een handicap, zet meer ondernemerschap op de agenda.

25 juni 2012: Memorandum 2012 voor provincies en gemeenten

Naar aanleiding van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen heeft het Vlaams Welzijnsverbond zijn memorandum gepubliceerd.

5 juli 2012: Petitie: geen indexsprong voor welzijn!

Frank Cuyt overhandigde op 5 juli 2012 de posters "Geen indexsprong voor welzijn", die door de leden van onze vereniging werden ondertekend, aan minister Vandeurzen.

1 augustus 2012: Het Vlaams Welzijnsverbond zet hoog in op de sociale functie van en de diversiteit in de kinderopvang.

25 september 2012: Niet sparen in de zorg klopt niet!

Het Vlaams Welzijnsverbond betwist de uitspraken van Minister-President Peeters die zegt niet te sparen op zorg. Uit goede bron vernemen we dat de regering zinnens is voor de derde maal op rij (2010-2012-2013) de werkingssubsidies te bevriezen.

17 oktober 2012: De welzijnssector wil 50-plussers langer aan de slag houden

Het Vlaams Welzijnsverbond maakte voor het vijfde jaar op rij een analyse van het personeel in de Vlaamse welzijnssectoren. In de studie zijn gegevens van ruim 18.000 personeelsleden in 170 voorzieningen opgenomen en wordt gepleit voor maatregelen om iets te doen aan het dreigend personeelstekort.

Samen ondernemer in welzijn

In 2011 startte het Vlaams Welzijnsverbond een campagne rond ondernemerschap in welzijn. Er werden in dat kader toen reeds twee studiedagen georganiseerd, respectievelijk rond coöperatieve vennootschappen en samenwerking. In 2012 organiseerden we een derde studiedag over het thema efficiëntie en effectiviteit. Verder werd er een werkdag georganiseerd met de Raad van Bestuur om onze visie rond ondernemen in welzijn verder vorm te geven.

| Efficiëntie en effectiviteit vanuit verschillende oogpunten |

Op 28 september 2012 vond de derde en laatste studiedag in het kader van de campagne 'Samen ondernemer in welzijn' plaats in De Factorij te Schaarbeek. We hadden het over het thema efficiëntie en effectiviteit en mochten een 90-tal deelnemers verwelkomen.

De voormiddag startte met een inleiding van Frank Cuyt, algemeen directeur van het Vlaams Welzijnsverbond. Hij schetste het belang van het streven naar meer efficiëntie en effectiviteit, onder meer in het kader van de besparingen die de Vlaamse overheid doorvoert.

Bram Verschuere, docent aan de Universiteit en Hogeschool Gent, gaf een conceptuele en theoretische verduidelijking over de begrippen 'prestaties', 'efficiëntie' en 'effectiviteit'. Hij probeerde aan de hand van wetenschappelijk onderzoek te verduidelijken waarom het meten van prestaties in welzijnsorganisaties een complex gegeven is, en hij gaf enkele belangrijke aandachtspunten mee voor organisaties die aan de slag willen.

Marc Morris, secretaris-generaal van het Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin, gaf een toelichting

over het plan 'Welgeteld' binnen het beleidsdomein WVG. Dit plan consolideert de gezamenlijke ambitie van de WVG-entiteiten voor een efficiënte en effectieve aanpak van hun opdracht. Het plan focust op wat men in de overheid qua ambities en engagementen vooropstelt om, zonder stijging van de ingezette personeelscapaciteit, kwalitatieve diensten te leveren. Deze toelichting gaf een interessante kijk op hoe de overheid zelf intern werk maakt van een verhoogde efficiëntie en effectiviteit.

Als slot van de voormiddag kwam Stefaan Baeten, voorzitter van de ethische commissie van het Vlaams Welzijnsverbond, aan het woord. Hij gaf op een geanimeerde wijze een kritische, ethische reflectie op het continue streven naar meer efficiëntie en effectiviteit.

In de namiddag konden de deelnemers kiezen uit workshops, waarin toelichting gegeven werd vanuit de praktijk hoe men kan streven naar meer efficiëntie en effectiviteit, en dit vanuit verschillende invalshoeken. Er kwamen cases aan bod over het inzetten van ICT, innovatieve arbeidsorganisatie, werken met nieuwe methodieken en een concreet voorbeeld van een meetstelsel.

| Werken aan een visietekst |

Verder hebben we binnen het Verbond ook gewerkt aan een visietekst op ondernemen in welzijn. Er werd een werkdag georganiseerd voor de Raad van Bestuur en de

voltallige staf, waarbij een insteek werd gegeven door professor Stijn Vanheule van de faculteit psychologie en pedagogische wetenschappen van de Universiteit Gent. Professor Vanheule zette een aantal krijtlijnen uit voor ondernemen in welzijn, waarbij er achtereenvolgens aandacht was voor de begrippen ondernemers, efficiënt middelenbeheer, het welzijnsgerichte en het herinvesteren van winst. In kleine groepjes gingen we met elkaar in discussie over deze items. Uiteindelijk zal dit in 2013 resulteren in een visietekst rond ondernemen in welzijn. Deze tekst zal ook de leidraad zijn voor een boek dat we over dit thema zullen uitbrengen.

INFO:

linda.beirens@vlaamswelzijnsverbond.be, tel. 02 507 01 31, fanny.delanghe@vlaamswelzijnsverbond.be, tel. 02 507 01 39, steven.delooze@vlaamswelzijnsverbond.be, tel. 02 507 01 22.

Een nieuwe website

| Strategische adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin |

De Strategische adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin (SAR WGG) adviseert de Vlaamse overheid op het strategische niveau. Dit wil zeggen dat de SAR WGG adviezen uitbrengt over de algemene beleidslijnen, over decreten en belangrijke besluiten. Dit kan op vraag van de Vlaamse regering zijn of uit eigen beweging. Namens het Vlaams Welzijnsverbond volgt Frank Cuyt de raadszittingen en Fanny De Langhe de werkgroepvergaderingen.

In 2012 heeft het Vlaams Welzijnsverbond mee geadviseerd over het verzameldecreet beleidsdomein WVG, het voorontwerp van decreet betreffende de integrale jeugdhulp, de bevoegdheid van de provincies, het voorontwerp van besluit betreffende de groepen van assistentiewoningen, de dienstcheques in de zorg, de aanbevelingen bij het debat over marktwerking en commercialisering in de woonzorg, de taalkennis van het zorgpersoneel, het aangepast vervoer voor personen met een handicap of ernstig beperkte mobiliteit, het lokaal sociaal beleid en het voorontwerp van decreet houdende bepalingen van de aanpassing van de begroting 2012 en 2013. Verder ontwikkelde de SAR WGG in 2012 een proactief advies over 'Integrale Zorg en Ondersteuning in Vlaanderen'. Ook hieraan heeft het Vlaams Welzijnsverbond actief meegewerkt.

Meer informatie over de werking van de SAR WGG is te vinden op hun website: www.sarwgg.be.

INFO:

fanny.delanghe@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 39.

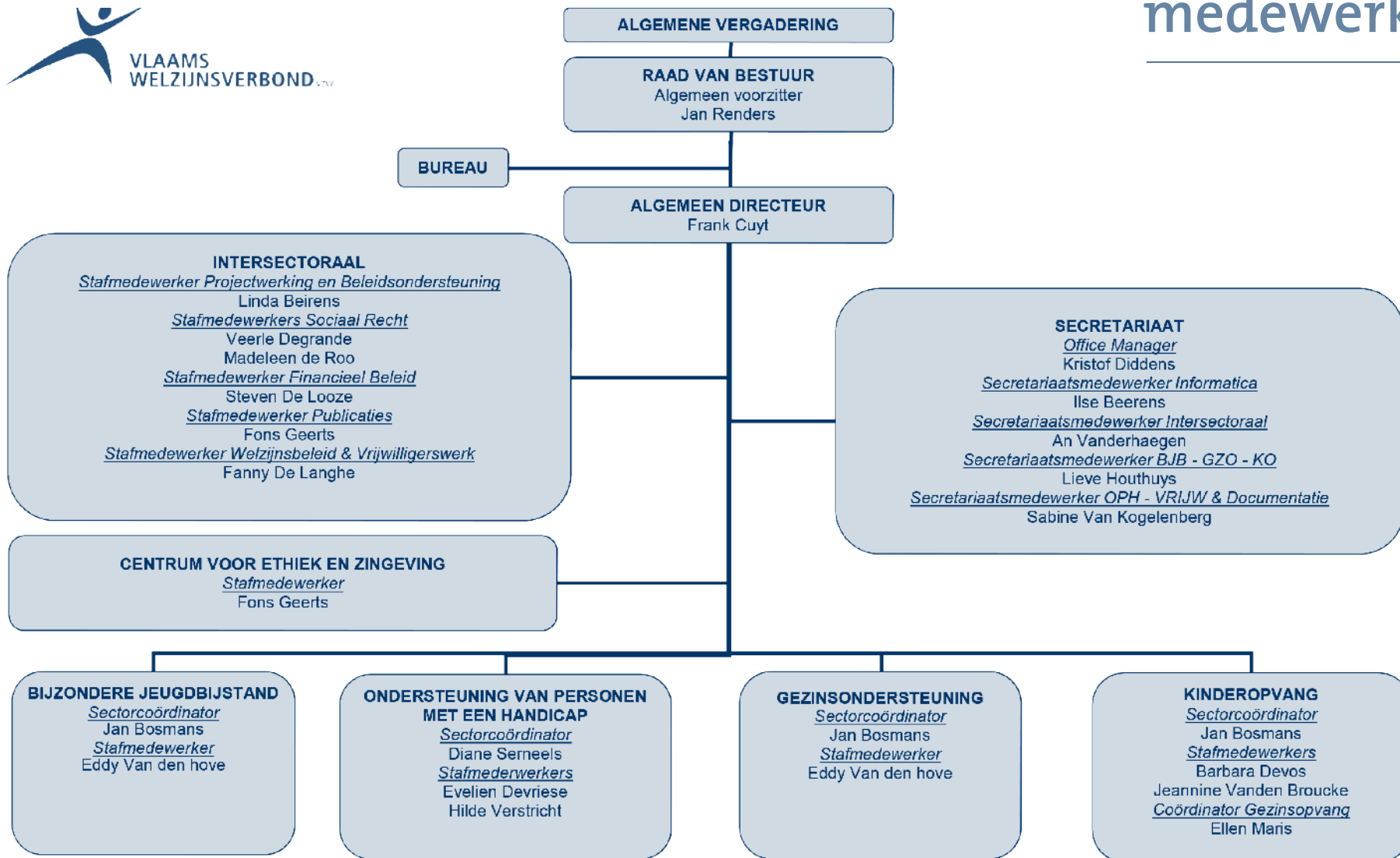
In 2012 werd druk gewerkt aan de nieuwe website van het Vlaams Welzijnsverbond. Bedoeling is een optimale en professionele communicatie op te zetten naar een ruim publiek, en naar de leden in het bijzonder. De bestaande informatie werd behouden, maar er werd gezorgd voor een optimale vindbaarheid van de informatie; een duidelijke en uniforme navigatiestructuur werd opgezet en de gebruiksvriendelijkheid moet voor alle bezoekers verhoogd worden. Naar de leden toe wil de website communicatie op maat realiseren en het zelfstandig

werken verbeteren door in te zetten op interactiviteit: inschrijven voor studiedagen en vergaderingen, abonneren, lidmaatschap, enz. De nieuwe website werd op verschillende niveaus getest en is sinds 9 november 2012 online. Intracto werkt ook in 2013 nog verder aan enkele modules.

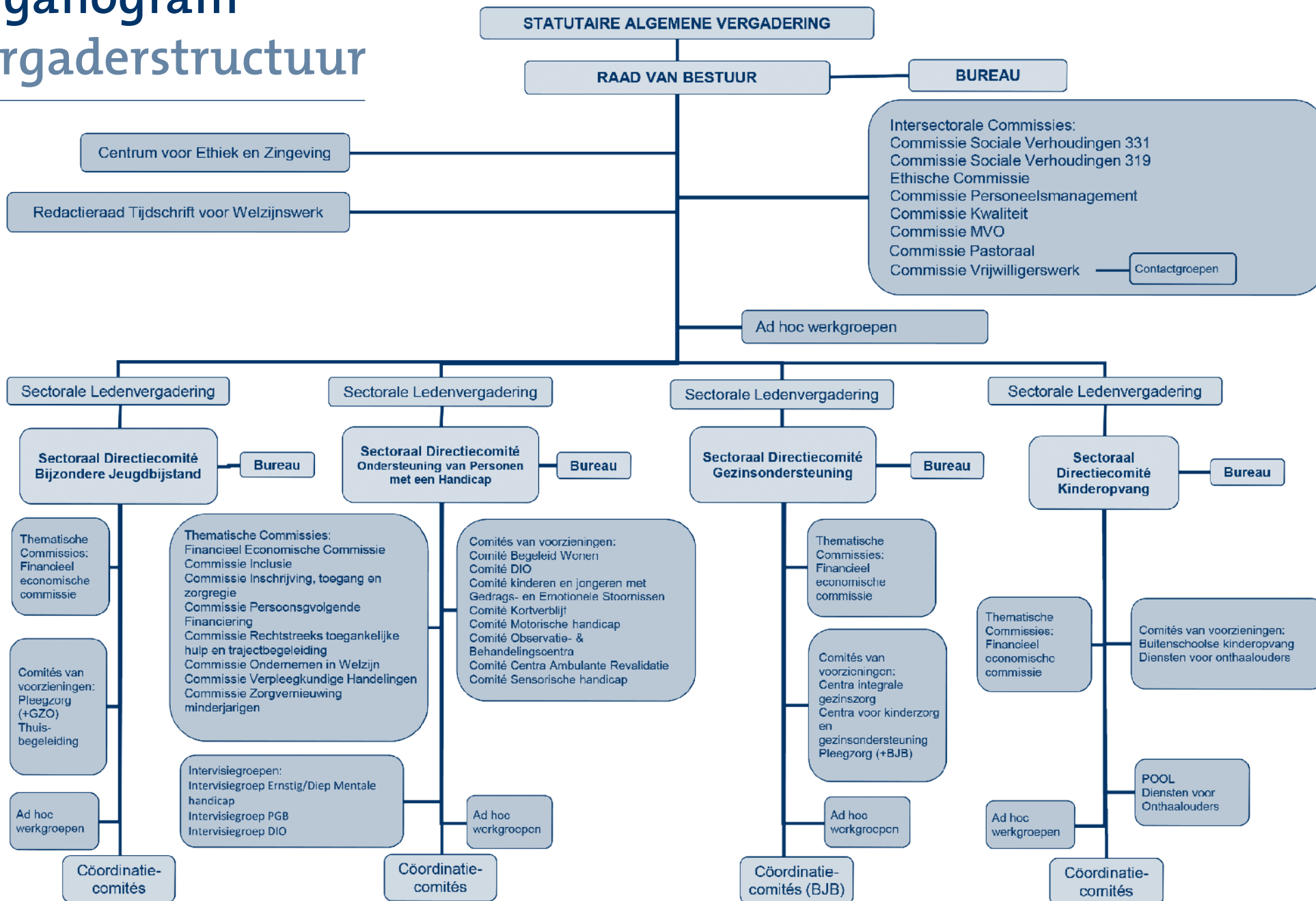
INFO:

ilse.beerens@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 35 of kristof.diddens@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 37.

Organogram medewerkers

Organogram vergaderstructuur

SECTOREN

Bijzondere jeugdbijstand

Vanuit het Vlaams Welzijnsverbond werkten we mee aan de voorbereiding van de grote Staten-Generaal voor de Bijzondere Jeugdzorg, die doorging in juni 2012. Voor de jeugdhulp was 2012 een historisch jaar: niet alleen omwille van de Staten-Generaal, maar ook omdat er een volledig ander financierings- en subsidiestelsel werd opgestart, het Experimenteel Modulair Kader (EMK). Zo'n 75% van de voorzieningen stapte vrijwillig in dit nieuwe kader in!

| Waar staat de bijzondere jeugdzorg in 2020? |

Om deze vraag grondig te beantwoorden organiseerde het Agentschap Jongerenwelzijn op vraag van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Jo Vandeurzen in juni 2012 een **Staten-Generaal voor de Bijzondere Jeugdzorg**. Het Raadgevend Comité van Jongerenwelzijn kreeg bij haar oprichting de opdracht om, naar aanleiding van de aanbevelingen van de parlementaire ad-hoc commissie jeugdzorg en de motie die hieruit voortkwam, na een brede consultatie van alle actoren uit de jeugdhulp een visie te formuleren op de toekomst van de jeugdhulp. Een dergelijk werkstuk wordt uiteraard opgesteld door en met de hele sector. Samen met alle leden van het Vlaams Welzijnsverbond werkten we intens mee aan het opstellen van deze visietekst. We participeerden aan de expertengroepen, de stuurgroep, de ronde tafels en de internetbevraging.

De opmaak van de **visietekst** gebeurde stapsgewijs aan de hand van de bespreking van verschillende thema's. Deze thema's waren: de positie van de bijzondere jeugdzorg binnen integrale jeugdhulpverlening en samenwerking; zorg op maat in het private

hulpaanbod; zorg op maat in de beveiligde opvang; en kwaliteit, effectiviteit, efficiëntie en participatie. In de maand maart werden er per thema ronde tafels georganiseerd. Op onze sectorale ledenvergadering werden alle tussentijdse rapporten voorgesteld en in workshops besproken: de boeiende discussies en de grote opkomst maakten er een geslaagde dag van. Zo konden we als Vlaams Welzijnsverbond mee de visie op de toekomstige jeugdhulp gestalte geven.

Op 18 juni werd die visietekst aan de minister overhandigd. In één slagzin samengevat, stelt de Staten-Generaal jeugdzorg dat in 2020 *“elk kind en elke jongere zorg op maat krijgt van één jeugdhulp die transparant is voor iedereen en kwaliteitsvol werkt. Die jeugdhulp werkt empowerend, ze is kracht- en toekomstgericht. Er wordt vertrokken vanuit de hulpvraag of de hulpbehoefte van de personen en hun context tot wie de jeugdhulp zich richt. Jeugdhulp is ingebed in de samenleving.”*

Om dat te realiseren werden **acht strategische doelstellingen** geformuleerd:

1. We gaan voor één jeugdhulp.
2. Het kind, de jongere, zijn context en de maatschappij staan centraal in een empowerende, krachtgerichte jeugdhulp.
3. We organiseren en bieden zorg op maat aan kinderen, jongeren, hun ouders en het gezin.
4. We streven naar een optimaal kwaliteitsvolle jeugdhulp.
5. Samenwerking, gedeelde verantwoordelijkheid en expertisedeling.
6. We geven Vlaamse antwoorden op jeugddelinquentie.
7. We geven aandacht aan de rechtsbescherming

om kinderen en jongeren tot hun recht te laten komen.

8. We maken gebruik van de mogelijkheden van de informatiemaatschappij voor een betere jeugdhulp en een geïnformeerd beleid.

Deze acht strategische doelstellingen werden verder uitgeschreven en in een dertigtal operationele doelstellingen uitgewerkt. De visietekst wordt vergezeld van drie addenda:

1. Visietekst op de jeugdhulp door jongeren uit de jeugdzorg die 'Dromen van een betere jeugdhulp'.
2. Tien formeel uitgebrachte adviezen over deze visietekst.
3. Een reflectie en reactie door Jongerenwelzijn op de motie van aanbevelingen zoals aangenomen door het Vlaams parlement naar aanleiding van de werkzaamheden van de ad hoc Commissie Jeugdzorg.

Al deze teksten zijn te raadplegen via: http://wvg.vlaanderen.be/jongerenwelzijn/staten_generaal/index.htm.

In al deze teksten herkennen we veel van de conclusies die we na onze sectorale ledenvergadering als voorbereiding op de Staten-Generaal formuleerden. In de Jeugdzorg is het geven van hulp op maat reeds meer dan twintig jaar hét uitgangspunt, maar ondertussen veranderde er veel. Denk maar aan het meer intersectoraal en cliëntgericht afstemmen van hulp in de integrale jeugdhulp, aan het onderscheid tussen de algemene toegankelijkheid van de zorg en het optreden bij maatschappelijke noodzakelijkheid, aan de permanent stijgende instroom als maatschappelijk probleem, aan het meer vermaatschappelijken

van de zorg... Daarom moeten we op zoek gaan naar een nieuw en actueel kader om dit zorg-op-maat-principe te vatten. Naast het benoemen van centrale werkingsprincipes voor de ganse jeugdhulp, treedt ook het concept van het sociaal ondernemerschap op de voorgrond. Onvermijdelijk leidt deze evolutie ook naar een nieuw organisatie- en financieringsmodel voor de voorzieningen. Hierbij is het belangrijk om veel aandacht te besteden aan het ontwikkelen van een zo breed mogelijk draagvlak. De visietekst is duidelijk en uitnodigend naar alle betrokken sectoren en actoren.

In zijn uitgebreide reactie op de visietekst beklemtoonde minister Vandeurzen dat het met deze fundamentelementen mogelijk wordt om inderdaad te evolueren naar één jeugdhulp. Dit wil hij verder ontwikkelen met de voor de jeugdhulp onmisbare partners, nl. de CLB, justitie (magistratuur) en de kinder- en jeugdpsychiatrie. De inhoud en de uitvoering van het nieuwe **decreet Integrale Jeugdhulp** moet de toets aan de aanbevelingen van de Staten-Generaal doorstaan en moet de legistische basis zijn voor de tocht naar een meer geïntegreerde jeugdhulp. Ook de overheveling van het zgn. jeugdsanctierecht in het kader van de zesde staatshervorming wordt een grote uitdaging.

Deze visietekst zal niet alleen een belangrijke toetssteen zijn voor de verdere uitrol van de integrale jeugdhulp, maar ook van alle sectorale initiatieven, zoals de talrijke uitvoeringsbesluiten van de kwaliteitsdecreten, de reorganisatie van het hulpaanbod die overal aan de gang is, het erkennings- en subsidiëeringsbeleid, een meer performant ICT-beleid, een versterkte participatie enz.

| Werken aan een Experimenteel Modulair Kader (EMK) in de jeugdzorg |

Via een experimentele fase wil het Agentschap Jongerenwelzijn tegen 2014 een concreet modulair or-

ganisatie- en financiersmodel uitwerken voor de jeugdzorg. Dit experimenteel kader zal gelden voor alle multifunctionele organisaties, de projecten, de proeftuinen, de voorzieningen die een uitbreiding krijgen in 2013 en de voorzieningen die ombouwden in 2012 en als MFC willen werken.

Met het modulaire kader creëert Jongerenwelzijn vanaf 2013 een subsidie- en erkenningskader dat de hulpverlening **op basis van modules** (voor verblijf, contextbegeleiding, dagbegeleiding, ...) ordent. Deze modules kunnen flexibel ingezet en gedeactiveerd worden naargelang (de evolutie van) de hulpvraag, maar gaan steeds uit van het actief betrekken van de ruime context van de jongere. Jongerenwelzijn schrijft zich met deze beweging volop in de beweging naar de Integrale Jeugdhulp in, waar de modulering een van de basisinstrumenten is om tot een intersectoraal afgestemde zorg op maat te evolueren. Deze beweging werd trouwens ook sterk onderschreven in de visietekst van de Staten-Generaal Jeugdhulp. Het nieuwe concept sluit ongetwijfeld aan bij heel wat evoluties van en uitdagingen voor de sector. In dat opzicht biedt het heel wat kansen om naar meer zorg op maat te evolueren, en dat in een fundamenteel gewijzigde verhouding tussen voorziening en overheid. Anderzijds zijn er natuurlijk ook heel wat organisatorische en financiële punten die een kritische opvolging en eventuele bijsturing moeten krijgen.

Onmiddellijk na het infomoment van het Agentschap Jongerenwelzijn over het opstarten van dit experiment beraadde een extra directiecomité zich over dit voorstel. Het Vlaams Welzijnsverbond wil meewerken aan dit experiment maar zal **kritisch evalueren** wat de concrete implicaties kunnen zijn van deze herstructurering voor de particuliere voorzieningen in de jeugdzorg. We drongen aan op financiële en organisatorische duidelijkheid voor alle voorzieningen, en het Agentschap Jongerenwelzijn

engageerde zich formeel tot bijsturing waar nodig. Hierbij willen we zeker veel aandacht geven aan de impact op de residentiële settings, de congruentie met de inhoud en uitgangspunten van de Integrale Jeugdhulp, het consolideren van naadloze schakelingen, de eventuele effecten op de werkdruk, op jongeren, gezinnen, medewerkers en organisaties.

Op ons aandringen werd er ook in een **opvolgings- en ondersteuningsstructuur** voorzien, waar een concrete intervisie en evaluatie met verwijzers, werknemers- en werkgeversorganisaties zal gebeuren. De koepels werden zelf uitgenodigd om een ondersteunende rol op te nemen bij de uitvoering van deze overgang. Hierover werd een overeenkomst met het Agentschap Jongerenwelzijn uitgewerkt en er werd een stuurgroep geïnstalleerd die het proces van nabij zal opvolgen. Uit een bevraging die we organiseerden bleek een ondersteuningsbehoefte rond thema's als financiële monitoring, ICT-ondersteuning, implementatie van vernieuwde inzichten in organisatievormen en veranderingsprocessen. Onder impuls van onze actieve Financieel Economische Commissie werkte Steven Delooze een tool uit voor de opvolging van de personeelskosten: het werd vlug een zeer gewaardeerd instrument!

Het sectoraal directiecomité en onze financieel economische commissie volgden gans het jaar deze historische evolutie op de voet; en dit zal niet anders zijn in 2013.

| Uitbreiding |

Met de rondzendbrief van 18 juli 2012 werden de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand en andere geïnteresseerden opgeroepen om in te tekenen op residentiële uitbreidingsmogelijkheden en op de instap in het experimentele modulaire kader. Zoals hierboven beschreven biedt dit kader een alternatief voor de huidige indeling in erkenningscatego-

rieën (begeleidingstehuis, thuisbegeleidingsdienst, dagcentrum, ...), die flexibele trajecten op maat van de hulpvraag in de weg kan staan.

Alle initiatiefnemers die tot de prioritaire groepen van het experiment behoren (multifunctionele centra, projecten, initiatiefnemers die recent een deel van hun capaciteit ombouwden), dienden een aanvraag voor **uitbreiding** in: 31 initiatiefnemers vroegen een uitbreiding aan, verplicht gekoppeld aan het instappen in het modulaire kader; verschillende initiatiefnemers dienden meerdere uitbreidingsaanvragen in; 37 dossiers betroffen een aanvraag tot instappen in het modulair kader zonder uitbreidingsaanvraag. Hiervan werden in 2012 met het uitbreidingsbeleid uiteindelijk 47 bijkomende verblijfsmodules (met telkens de eraan gekoppelde contextmodule) erkend. Een bijzonder aandachtspunt in het uitbreidingsbeleid was de opvang van de jongere kinderen (0-12 jaar). Van de 47 gerealiseerde plaatsen, worden er 35 exclusief voorbehouden voor deze doelgroep. Omwille van het feit dat Jongerenwelzijn op het moment van de erkenning nog te weinig zicht had op de mogelijkheden in 2014, werd de beslissing voor die dossiers uitgesteld.

Uiteindelijk stapte zowat 75% van de voorzieningen vrijwillig in een **nieuwe erkenning**, die gekoppeld is aan een gemoduleerde enveloppenfinanciering. Een onverwacht succes, én een enorme uitdaging om deze beweging tegen eind 2013 degelijk af te ronden. We mogen dus zonder overdrijven stellen dat 2012 voor de bijzondere jeugdzorg van Vlaanderen een historisch jaar was.

INFO:

jan.bosmans@vlaamswelzijnsverbond.be, tel. 02 507 01 24 en eddy.vandenhove@vlaamswelzijnsverbond.be, tel. 02 507 01 23.

Gezinsondersteuning

Voor de CKG zou op 1 januari 2012 een nieuw erkenningsbesluit ingaan, maar deze datum werd niet gehaald. Dit betekent niet dat de werking stilligt: er werden diverse projecten opgezet vanuit een empowerende benadering. De CIG stappen over naar het Agentschap Jongerenwelzijn en de gezinsondersteunende pleegzorg krijgt eindelijk een erkenning binnen het nieuw decreet voor de pleegzorg.

| De centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG) |

Reeds in 2010 bepaalden we samen met de CKG een standpunt over hun positionering in het hulpverleningslandschap. Dit viel samen met een profileringsoefening van Kind en Gezin en de expertengroep residentiële opvang van jonge kinderen. Vanuit deze principes gingen we in 2011 het gesprek aan met Kind en Gezin in functie van een **nieuw erkenningsbesluit** voor de CKG.

In oorsprong was het de bedoeling dat de nieuwe regelgeving zou ingaan op 1 januari 2012. Dit werd echter niet gehaald. De belangrijkste reden hiervoor was de vrees voor een dreigende afbouw van de langdurige residentiële plaatsen voor zeer jonge kinderen. De overheid wilde vermijden om plots met een onverwacht tekort bij deze langdurige residentiële plaatsen geconfronteerd te worden. De agentschappen Kind en Gezin en Jongerenwelzijn pleegden hierover begin 2012 overleg. Bedoeling is dat het uitbreidingsbeleid van Jongerenwelzijn in 2013 en 2014 met dit probleem zal rekening houden. Hierdoor moet het mogelijk worden dat het nieuwe besluit in voege treedt op 1 januari 2013. Het gaat hierbij niet enkel om een nieuwe profilering, maar ook om een modulaire erkenning en financiering.

De CKG zaten ondertussen niet stil: via onder andere de werkgroepen die in 2011 opgestart werden binnen ons comité, werden allerhande initiatieven opgestart. **Empowerment** staat hierbij centraal. We lichten een aantal sprekende voorbeelden toe.

De CKG-werkgroep Mantelzorg verkent good practices over het versterken en activeren van netwerken en wil deze bij de achterban verspreiden. In dat kader werd in 2012 het **project “netwerken met kinderen in armoede”** opgestart. Hierbij wil men met de methodiek “persoonlijke toekomstplanning” (PTP) van Plan VZW binnen een CKG-context experimenteren. Via Persoonlijke Toekomstplanning bouwt men een duurzaam netwerk uit van niet professionele steunfiguren rond een centrale figuur met als doel diens kwaliteit van leven te verhogen. Vertrekkend vanuit een krachtgericht en positief burgerbeeld ondersteunt men de centrale persoon in het realiseren van een (haalbare) droom. De regie van het geheel ligt gedurende heel het proces bij het cliëntstelsel zelf. Plan VZW ontwikkelde deze methodiek in eerste instantie voor de ondersteuning van personen met een handicap, maar in dit project vertaalt men deze strategie naar gezinnen met jonge kinderen die door een CKG ondersteund worden. De resultaten van dit experiment worden uitgeschreven in een eindrapport dat weldra beschikbaar gesteld wordt.

In een aantal CKG wordt **de methodiek “Gezin Centraal”** in de werking geïntegreerd. Gezin Centraal is een intensief begeleidingsprogramma rond opvoeding, gebaseerd op het theoretisch model van Arjan Bolt. Hierin wordt het oplossingsgerichte en systemische denkkader samengebracht. Dit model wordt uitgewerkt in een intensieve mobiele begeleiding, gecombineerd met een residentieel of ambulantly

aanbod. Concreet betekent dit dat men van bij de aanvang uitgaat van de hulpvraag van de cliënt. De cliënt behoudt doorheen de ganse begeleiding de regie over het hulpverleningsproces. In overleg tussen cliënt, contextbegeleider en de individuele begeleider worden hulpvragen omgezet in doelstellingen en werkplannen, en de groei hierin is een gedeelde verantwoordelijkheid. Aan de doelstellingen wordt zowel binnen de context van de leergroep als in de thuiscontext gewerkt. De focus ligt dus niet enkel bij het aangemelde kind, maar bij het ganse gezin binnen zijn bredere context. Hierbij is er oog voor de wederzijdse beïnvloeding tussen de gezinsleden onderling en hun omgeving. De hulpverlening is gericht op het versterken van competenties, van het netwerk en op positieve vormen van interacties.

Een derde voorbeeld is **Villa Ou-ki**. Villa Ou-Ki wil op een theoretisch onderbouwde, maar zeer preventieve en laagdrempelige manier ouders ondersteunen in hun alledaagse opvoedingsvragen, twijfels en ongerustheden. Villa Ou-Ki richt zich op kinderen tussen 0 en 6 jaar en hun opvoedingsfiguren. Dit is immers de meest kwetsbare leeftijd voor het opbouwen van relationele banden en hechtingsrelaties. In deze methodiek, gestoeld op de psychoanalytische theorie van Dolto en uitgewerkt door Trees Traversier, zet men ouders aan tot mentaliseren en empowerment. Men probeert het kind te begrijpen en samen met de ouders op zoek te gaan naar de betekenis van het gedrag en de beleving van het kind én van de ouder. Ouders worden aangezet tot nadenken over zichzelf, over hun kind en de relatie die hen bindt. Hiervoor is er een halve dag per week een psycholoog vanuit het CKG aanwezig in een kinderdagverblijf. Een kinderdagverblijf is immers de plek bij uitstek waar kinderen tussen 0 en 6 bereikt worden. Het is de bedoeling

dat de ouders in een 3 à 4-tal gesprekken opnieuw op weg gezet worden. Wanneer deze gesprekken ontoereikend zijn, wordt er gericht doorverwezen. Door actief aanwezig te zijn in het kinderdagverblijf is het project zeer laagdrempelig. Ouders komen met grote en kleine vragen rond het opvoedingsgebeuren, vragen waarvoor ze anders niet onmiddellijk de stap naar de hulpverlening zouden zetten. Door zelf geen concrete tips en adviezen te geven, stimuleert men de ouders om terug te vallen op hun eigen opvoedingscapaciteiten en oplossingsvaardigheden. Ouders nemen deze manier van denken over bij het reageren op probleemgedrag bij hun kinderen en voelen zich gesterkt in hun ouder-zijn. De nadruk op empowerment en het versterken van het mentaliserend vermogen, biedt de ouders handvatten om eventuele moeilijkheden in de toekomst aan te pakken. Bijkomend voordeel is dat ook de verzorgers, leefgroepbegeleidster, coördinatoren en directie kunnen ondersteund worden in de vragen of twijfels die zij ervaren.

| De centra voor integrale gezinszorg (CIG) |

Op vraag van de CIG verhuizen ze bestuurlijke van het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin naar het Agentschap Jongerenwelzijn. De overheid bekrachtigde in 2012 deze vraag. Dit is het gevolg van een intens overlegproces tussen de CIG, het departement, het Agentschap Jongerenwelzijn, het kabinet en het Vlaams Welzijnsverbond op basis van de uitgewerkte profilering van deze centra. De CIG zullen geïntegreerd worden in het nieuwe erkenningsbesluit van het Agentschap Jongerenwelzijn. Ook zij zullen hierdoor, zoals de sector bijzondere jeugdbijstand en de CKG, modulair erkend en gefinancierd worden. Zij stappen in dit modulair kader op 1 januari 2014. Dit wordt in 2013 verder uitgewerkt. Ondertussen volgden we met de CIG met veel interesse de ontwikkelingen van het experimenteel modulair kader binnen jongerenwelzijn. In de eerste

maanden van 2013 start een zeer intensief overlegtraject met het agentschap jongerenwelzijn. Het huidige erkenningsbesluit onderging hiertoe een aantal noodzakelijke aanpassingen.

De CIG kampen al jaren met een te lage subsidiëring, en we ijveren dan ook al jaren voor een verhoging van de subsidie. Ook in 2012 deden we hiertoe diverse pogingen. We begrijpen dat dit moeilijk is in een periode van besparingen, maar deze fundamenteel oneerlijke situatie moet dringend aangepakt worden!

2012 was ook het jaar waarin André Gielis professioneel afscheid nam van zijn werk in het CIG De Merode. André was meer dan 20 jaar als voorzitter van het comité van de CIG de drijvende kracht in onze werking. Met groot engagement en een enorme betrokkenheid werkte hij aan vernieuwing en beleidsopvolging: dank en gelukwensen zijn in dit jaarverslag zeker op hun plaats!

| De gezinsondersteunende pleegzorg |

Binnen Kind en Gezin hebben de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg na meer dan 20 jaar nog steeds geen reguliere erkenning: zij worden nog steeds erkend als project. Het nieuwe pleegzorgdecreet geeft eindelijk een juridische basis voor een reguliere erkenning van deze werkvorm. Dit is ontzettend belangrijk voor deze diensten, en ze hebben de ontwikkeling van het pleegzorgdecreet natuurlijk van nabij gevolgd. Alle diensten werden intensief betrokken bij dit proces. 2013 zal het laatste jaar zijn dat zij projectmatig erkend zijn. Een lange weg die eindelijk kan afgerond worden!

Maar de weg naar de uitvoering van het decreet is niet simpel. Zo moet er één dienst per provincie komen. Dit betekent dat bestaande diensten die over verschillende provincies werken, moeten opsplitsen, en dat binnen de provincies fusies moeten gerealiseerd worden tot één dienst. Ondertussen zijn er allerhande overleggroepen bezig om een uitvoeringsbesluit te schrijven om het intersectorale decreet pleegzorg te realiseren. Binnen ons comité pleegzorg worden deze teksten besproken en worden voorstellen geformuleerd. Ook hier heerst er een hels tempo om de regelgeving rond te krijgen.

INFO:

jan.bosmans@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 24 en
eddy.vandenhove@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 23.

Kinderopvang

Voor de voorschoolse kinderopvang werd eindelijk het nieuwe kaderdecreet goedgekeurd, maar blijft het wachten op de uitvoeringsbesluiten. De geplande uitbreiding kon doorgaan, maar de verdeling van de middelen had evenwichtiger gekund... Ondertussen werken we ook aan een nieuwe toekomst voor de buitenschoolse opvang en vrijetijdsbesteding van kinderen. De pool gezinsopvang focuste zich dit jaar op het project 'onthaalouders sterker maken'.

| Decreet houdende organisatie van kinderopvang voor baby's en peuters |

Na een jarenlange voorbereiding en ettelijke overlegmomenten, zowel op beleidsniveau als in politieke middens, kreeg het decreet over de voorschoolse kinderopvang in het najaar 2011 eindelijk vorm. Het definitieve voorontwerp kon voorgelegd worden aan de bevoegde adviesorganen en het Vlaams Parlement. Met de hoorzitting in de Commissie Welzijn,

Volksgezondheid, Gezin en Gelijke kansenbeleid in januari 2012 kwam het dossier nu echt in een stroomversnelling.

Het verbond kon op dat politieke forum zijn visie op de toekomstige kinderopvang inbrengen en maakte meteen ook gebruik van de gelegenheid om zijn standpunt over het ontwerp van kaderdecreet en de aandachtspunten voor de sector nogmaals breed te verspreiden. In die nota vestigden wij vooral de aandacht op de wenselijkheid van een kwalitatief groeipad, naast de geplande uitbreiding van het aantal plaatsen, en de voorwaarden om de optimale dienstverlening in de erkende sector te vrijwaren.

Toch duurde het nog even: pas op 20 april 2012 keurde het Vlaams Parlement het decreet over de organisatie van kinderopvang voor baby's en peuters goed. En niet onbelangrijk: verschillende verbondsstandpunten, onder meer over het lokaal loket werden ook ingeschreven. Daarmee kon het werk rond de vele uitvoeringsbesluiten, die ook al een tijd in voorbereiding zijn, in versneld tempo verder gezet worden.

| Uitvoeringsbesluiten (nog steeds) in voorbereiding |

Het zou nu snel gaan, dachten wij, vooral omdat de geplande toepassingsdatum voor het decreet 1 januari 2014 al in zicht komt. Maar dat was buiten de complexiteit van het dossier gerekend. Bovendien gaf de interkabinettenwerkgroep, die de belangrijkste uitvoeringsbesluiten over de vergunningsvoorwaarden en het toekomstige subsidiesysteem voorbereidde, weinig inzage in het beleidsvoorbereidend werk.

Het sectoraal directiecomité kon in mei al een voorlopig standpunt formuleren bij het concept over de **vergunningsvoorwaarden**, maar het duurde nog tot het najaar voor er een ontwerp tekst van het uitvoeringsbesluit beschikbaar was. Belangrijkste discussiepunten daarin waren het maximum aantal kinderen per begeleider (de ratio), de positie van de diensten voor onthaalgezinnen en de vereiste draagkrachtmeting voor onthaalouders.

Voor het besluit over het toekomstige **subsidiesysteem** liep het duidelijk minder vlot. Het kostenplaatje van het decreet is hier zeker niet vreemd aan. Feit is dat er eind 2012 enkel een concept van de subsidiemodaliteiten beschikbaar was, concrete bedragen en simulaties bleven uit.

De aanhoudende onzekerheid over de leefbaarheid van de voorzieningen en de toekomstige subsidievoorwaarden zorgde voor heel wat onrust in de sector. De verbondswerkgroep subsidiesysteem had eind 2011 al een analyse van de lacunes in het huidige subsidiesysteem en aandachtspunten voor de toekomstige financiering overgemaakt aan Kind en Gezin en het Kabinet.

De boodschap dat de middelen voor de erkende sector behouden blijven, kon de gemoederen echter niet bedaren. Zonder garantie dat de individuele voorzie-

ningen niet zullen moeten inleveren, blijft de bezorgdheid over de financiering groot. Bovendien rezen steeds meer vragen over de (on)toereikendheid van de huidige subsidie. Een beperkte bevraging gaf aan dat er steeds meer kinderdagverblijven en diensten op termijn een negatief werkingssaldo dreigen te hebben. Nog voor het zomerreces heeft het verbond die boodschap en de aandachtspunten voor de toekomstige subsidie nogmaals overgemaakt aan de beleidsmakers. In het najaar kregen wij dan toch inzage in het concept voor het toekomstige subsidiesysteem, maar op bedragen en simulaties is het nog altijd wachten.

Het afgelopen jaar werd ook verder gewerkt aan andere uitvoeringsbesluiten bij het decreet. Omdat professionaliteit een belangrijk gegeven is voor kwaliteit, wil de overheid werk maken van een algemeen **competentiebeleid** voor de sector. In dat kader is in diverse overleggroepen gewerkt rond opleidingsvoorwaarden en mogelijke opleidingstrajecten om de instroom van bekwaam personeel te verzekeren. Ook de **sociale functie** van opvangvoorzieningen, die in de toekomst ook een belangrijke subsidievoorwaarde wordt, kreeg heel wat aandacht. Tot slot werd binnen Kind en Gezin, een ‘resonansgroep’ rond **inclusieve opvang** van kinderen met bijzondere zorgbehoeften opgericht, die een breed gedragen visie over inclusie ontwikkelt, als basis voor de toekomstige regelgeving.

| Uitbreiding kinderopvang |

De geplande uitbreiding van de kinderopvang in 2012 was al vrij vroeg in het jaar geregeld: in februari was het beslissingskader en de verdeling van het beschikbare budget gekend, kort daarna kregen de voorzieningen al een oproep voor het indienen van aanvragen in de bus. Het totale budget voor de uitbreiding bedroeg 7 miljoen euro. Ondanks de besparingsronde was er dus niet geraakt aan het voorziene budget. Mooi, maar de budgetverdeling had evenwichtiger gekund, vonden wij.

Een klein miljoen, 945.914 euro, ging naar de ondersteuning van zelfstandige plaatsen op jaarbasis. Hiermee wordt de financiële tussenkomst opgetrokken en worden 974 nieuwe plaatsen gecreëerd.

Voor de uitbreiding van de zelfstandige voorzieningen met een inkomensgerelateerde gezinsbijdrage (IKG) was een budget voorzien van 3,904 miljoen euro, goed voor 827 bijkomende plaatsen. Voor het eerst was er binnen deze sector ook een programmatie van toepassing die vergelijkbaar is met het systeem dat de erkende voorzieningen al langer kennen. De plaatsen werden in een twintigtal zorgregio's toegekend.

Het budget voor de erkende sector kinderopvang bedroeg 2.149.864 euro voor 210 plaatsen, hoofdzakelijk in kinderdagverblijven. Zoals in vorige uitbreidingsrondes was er ook nu een voorafname van in totaal 140 plaatsen voor Antwerpen, Brussel en Gent. Op basis van het aantal kansarme gezinnen kwamen daarnaast nog 8 zorgregio's in aanmerking voor bijkomende plaatsen. Door het beperkte budget en de strikte toekenningsvoorwaarden bleven ook nu weer heel wat verbondsleden op hun honger zitten.

| Een nieuw concept voor vrijetijdsbesteding van kinderen |

In het voorjaar van 2012 keurde de Vlaamse regering een besluit goed dat de drempels verlaagt voor de organiserende besturen om, zonder bijkomende middelen, meer opvangplaatsen te realiseren tijdens vakantieperiodes. Aan de vooravond van de zomervakantie, wanneer de nood het hoogst is, moest de Vlaamse regering echter alweer enkele ‘blitsmaatregelen’ nemen, waarbij de organiserende besturen weinig of geen kans kregen om het aanbod kwaliteitsvol uit te breiden. Een duidelijk gebrek aan lange termijn perspectieven én aan overheidsmiddelen zorgt voor een onvermijdelijke normverlaging, waardoor een reële kwaliteitsverlaging dreigt.

De leden van het Vlaams Welzijnsverbond liepen niet warm voor deze beleidsbeslissing en vonden dat het hoog tijd is voor een vernieuwde aanzet om een gedragen visie op de toekomst van de buitenschoolse opvang te ontwikkelen! Het sectoraal directiecomité stelde een ad hoc werkgroep samen om een piste uit te denken en slaat daarbij de handen in elkaar met onze partners Landelijke Kinderopvang en Kinderopvang-KAV. Deze werkgroep kwam vanaf de zomervakantie samen om de neuzen in dezelfde richting te krijgen en liet zich daarbij inspireren door de woorden van de minister van welzijn, Jo Vandeurzen. Tijdens een bezoek aan één van onze leden-voorzieningen konden we onze bezorgdheden uiten en troffen we een zeer luisterbereide minister. Hij wil binnen deze legislatuur nog werk maken van een vernieuwde buitenschoolse opvang, waarbij samenwerking met andere organisaties voor vrijetijdsbesteding van lagere schoolkinderen centraal staat.

Aan ons nu om mee na te denken en voorstellen te formuleren om de voorwaarden en de opportuniteiten van zo'n concept af te lijnen. Een ontwerp tekst is momenteel in de laatste fase en we hopen in de loop van 2013 een breed draagvlak te creëren in de sector kinderopvang, maar ook in onderwijs en de sectoren jeugd, cultuur en sport. Werk aan de winkel dus, om over sectoren heen eensgezindheid te bekomen over een nieuwe toekomst voor de buitenschoolse opvang en vrijetijdsbesteding van kinderen.

| Werkgroep diversiteit en sociale functie |

De werkgroep diversiteit en sociale functie brengt een hechte groep verantwoordelijken en pedagogisch medewerkers samen, die elkaar ondersteunen in de zoektocht naar het realiseren van een meer toegankelijke kinderopvang. Het gaat hierbij niet enkel over het wegwerken van mogelijke drempels die ouders kunnen ondervinden bij het zoeken naar kinderopvang,

maar ook over de manier waarop we met de diversiteit aan gezinnen en kinderen omgaan in alle aspecten van de werking. Met het nieuwe decreet voor de deur begrijpen we dat er steeds meer nadruk zal liggen op de toegankelijkheid van kinderopvang voor kwetsbare gezinnen.

In 2012 gingen we voornamelijk dieper in op de thema's **kansarmoede** en ouderbetrokkenheid. We nodigden een ervaringsdeskundige uit die werkt in 't Opstapje. Dit is een werkgroep uit het Lokaal Overleg Kinderopvang te Aalst, waarbij de toeleiding van gezinnen die leven in (kans)armoede naar de kinderopvang centraal staat. Aan de hand van een aangrijpende getuigenis werd onze blik op leven in (kans)armoede veruimd. Werken aan de **betrokkenheid** van ouders in de kinderopvang deden we met behulp van zeer boeiend didactisch materiaal (onder meer het boek 'Ouders als onderzoekers'). We verleggen onze grenzen en durven ons eigen ouderbeleid kritisch te ontleden.

In 2013 werken we op deze thema's verder en we verdiepen ons ook in de reflectiemethode 'waarderende praktijkanalyse' die we via het Wanda-project leren kennen (voor meer info: www.projectwanda.be).

| Pool Gezinsopvang |

Naast de traditionele taken van de pool gezinsopvang, zoals de startopleiding, vorming, werken rond het kwaliteitsbeleid..., focuste de pool zich dit jaar op het ESF-project '**onthaalouders sterker maken**'. Hiervoor werd samengewerkt met VBJK, Kind & Gezin en andere koepelorganisaties en organiserende besturen. Eerder werd door dezelfde werkgroep al meegewerkt aan het tot stand komen van de onthaalouderacademie, een opfrissingscursus voor werkende onthaalouders, die bestaat uit vier modules: jonge kinderen begeleiden, verzorging en EHBO, samenwerken met ouders, en spelen met het jonge kind.

'Onthaalouders sterker maken' is een project dat ertoe wil bijdragen dat onthaalouders een weloverwogen keuze voor de job maken; beschikken over de nodige competenties en draagkracht om aan de jobvereisten te voldoen; en beschikken over een professioneel netwerk waarop ze kunnen terugvallen.

'Onthaalouders sterker maken' bestaat uit twee luiken. Via een kennismakingsmodule wordt aan kandidaat-onthaalouders een goed inzicht gegeven in de verwachtingen en de nodige competenties voor ze van start gaan. Talenten, draagkracht en groeikansen worden in kaart gebracht. Daarnaast ontwikkelde het project tools voor de pedagogische begeleiding van werkende onthaalouders, met name een ontwikkelingsportfolio en een Persoonlijk OntwikkelingsPlan (POP), alsook een inspiratietool voor het opzetten van collegiaal leren. Op die manier sluit de pedagogische begeleiding beter aan op de competenties, talenten en draagkracht van elke onthaalouder en wordt collegiaal leren gestimuleerd.

De pool van het Vlaams Welzijnsverbond was actief in verschillende werkgroepen en zetelde in de 'resonansgroep' van dit project. In 2013 zullen we ons verder focussen op de sociale en pedagogische functie in de gezinsopvang, en brengen we dienstverantwoordelijken samen om te reflecteren over hun sociaal beleid.

INFO:

jan.bosmans@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 24,
jeannine.vandenbroucke@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 21,
barbara.devos@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 42 en
ellen.maris@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 40.

Ondersteuning van personen met een handicap

In 2012 werden tal van vernieuwingen in de sector doorgevoerd of voorbereid. Voor een vollediger overzicht verwijzen we graag naar onze 'evaluatie 2012' op de website.

| Perspectief 2020: een reeks studiedagen en een publicatie |

Perspectief 2020 is sinds 2010 het baken voor de sector. Wij volgen de ontwikkelingen op de voet en beïnvloeden de operationalisering. Op 6 en 7 juni 2012 organiseerde de overheid een maatschappelijk debat over Perspectief 2020. We werkten mee aan de voorbereiding. Het grote maatschappelijk debat bleef echter uit door de afwezigheid van de ruimere stakeholders dan de sector zelf. De beleidsaanbevelingen die dit colloquium opleverden, hebben we geadviseerd in het raadgevend comité van het Vlaams Agentschap voor personen met een handicap.

Perspectief 2020 is ook voor onze leden een grote uitdaging. Ook de voorzieningen zullen een veranderingsproces doormaken. Het Vlaams Welzijnsverbond besloot extra middelen en mankracht in te zetten om rond de belangrijkste aspecten van Perspectief 2020 studiedagen op te zetten. We hadden druk bijgewoonde studiedagen over:

- Inclusie
  - Persoonsvolgende financiering
  - Vraaggestuurde zorg
  - Ondernemen in perspectief (2020)
  - De multifunctionele centra
  - 2020 in breder perspectief: de ontwikkelingen in de geestelijke gezondheidszorg en de ouderenzorg
- In de zomer brachten we de publicatie 'Perspectief 2020: we werken eraan' uit. De studiedagen vormden de kapstok voor deze publicatie. Ze werden aangevuld met praktijkvoorbeelden.

| Rechtstreeks toegankelijke hulpverlening |

De eerste lijnen van de rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH) werden al uitgezet eind 2011. Wat volgde was een hobbelig parcours. Het duurde tot eind december 2012 voor de regelgeving principieel werd goedgekeurd. In 2012 is de RTH wel gerealiseerd, maar dan via de modaliteiten van de bestaande regelgeving thuisbegeleiding, begeleid wonen en kortverblijf.

Uitgangspunt is dat er binnen de RTH een beperkte hoeveelheid ondersteuning kan worden aangeboden; wie meer nodig heeft, moet de inschrijfprocedure doorlopen om toegang tot het niet rechtstreeks toegankelijke hulpaanbod te krijgen. Die grens is als volgt vastgelegd:

- Ambulante en mobiele begeleidingen zijn rechtstreeks toegankelijk voor maximaal 12 begeleidingen per kalenderjaar. Gedurende de eerste twee jaar kunnen er maximaal 48 begeleidingen plaatsvinden.
- Dagondersteuning is rechtstreeks toegankelijk voor maximaal 24 dagen (of 48 halve dagen) per kalenderjaar.
- Nachtopvang is rechtstreeks toegankelijk voor maximaal 12 dagen per kalenderjaar.

Daarnaast kan men ook outreach aanbieden. Het combineren van rechtstreeks toegankelijke en niet rechtstreeks toegankelijke hulp is niet toegestaan. De regio kan zelf beslissen of de erkenning RTH tot stand komt via regionale samenwerkingsverbanden waarbij één voorziening het penhouderschap en de erkenning heeft, of via de individuele voorzieningen. Voor de personeelssubsidies is gekozen om te werken met

personeelspunten. We hebben de totstandkoming van deze regelgeving van nabij gevolgd en beïnvloed.

| Inschrijfprocedure |

In 2012 liep in West-Vlaanderen een simulatieproject om een aantal aspecten van de nieuwe inschrijfprocedure (voor volwassenen) uit te testen. Het gaat onder andere over het inzetten van diagnostische protocollen, hulpmiddelenfiches en een D&I team (diagnostiek en indicatiestelling) ter vervanging van de huidige Provinciale Evaluatiecommissie (PEC). We verwachten het evaluatierapport van deze simulatie begin 2013. Bij een positief resultaat zou de nieuwe procedure ingevoerd worden vanaf 1 januari 2014.

Ondertussen werd er ook gesleuteld aan het inschrijvingsbesluit. Het werd in overeenstemming gebracht met de terminologie en bepalingen van andere regelgeving, en er werden kleine ingrepen gedaan om de administratieve last te verminderen. Er werd een bepaling toegevoegd zodat de PEC en de MDT (Multidisciplinaire Teams) in de uitoefening van hun opdrachten gebruik kunnen maken van instrumenten voor diagnose- en indicatiestelling, zoals bv. hulpmiddelenfiches, handicapcodes, diagnostische protocollen.

Ook de tabel met 'bijstandsvelden' werd aangepast: we spreken niet langer over bijstandsvelden, maar over ondersteuningsvelden. Enkele zorgvormen kregen een meer logische plaats: zelfstandig wonen werd hoger geplaatst, DIO (Diensten Inclusieve Ondersteuning) en geïntegreerd wonen werden toegevoegd en WOP (Wonen met Ondersteuning van een Particulier) werd lager gepositioneerd. Tenslotte werden ook meer specifieke bepalingen opgenomen over welke ondersteuningsvormen aan minderjarigen of aan volwassenen kunnen worden toegewezen. Dit heeft tot gevolg dat er steeds een herindicatiestelling moet gebeuren bij de overgang van minderjarigen naar meerderjarigenzorg.

Door een aanpassing van de richtlijnen die gehanteerd worden door de PEC en HOC (Heroverwegingscommissie), doken problemen op voor mensen met een Niet-Aangeboren Hersenletsel (NAH) met voornamelijk stoornissen op cognitief vlak: zij kregen plots geen toegang meer, waar dit vroeger geen probleem was. We hebben dit meermaals aangekaart. Om dit op te lossen wordt er nu gewerkt aan een aparte doelgroep voor NAH.

| Multidisciplinaire teams |

In 2011 kregen de MDT bijkomende middelen en vanaf 2012 werden deze middelen deels ingezet als een verhoging van het basisbedrag voor het maken van verslagen en deels als een incentive tot samenwerking. Op deze manier wil de overheid de kwaliteit en efficiëntie van de teams verhogen.

De overheid stelde voorwaarden op waar een geformaliseerd **samenwerkingsverband** aan moet voldoen: het samenwerkingsverband moet minstens bestaan uit twee door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) erkende teams met een verschillende basiserkenning. Alle teams van een samenwerkingsverband moeten gevestigd zijn in dezelfde provincie en elk team kan maximaal tot één samenwerkingsverband behoren. Een samenwerkingsverband moet zowel vragen voor zorg in natura, voor hulpmiddelen als voor een persoonlijk assistentiebudget kunnen behandelen, en dit zowel voor minderjarigen als voor meerderjarigen. Het samenwerkingsverband deelt eenzelfde missie, visie en doelstellingen. Het heeft een gemeenschappelijk vormingsbeleid en zelfevaluatiesysteem, en organiseert intervisie. Daarnaast moeten alle dossiers aan een aantal kwaliteitseisen voldoen.

| Centra ambulante revalidatie |

De revalidatieovereenkomst van de centra voor ambulante revalidatie liep ten einde op 31 december

2011. Begin 2012 was er echter nog geen akkoord over de nieuwe overeenkomst. De knelpunten situeerden zich op twee vlakken.

Ten eerste vond het College van Geneesheren-directeurs dat de centra een kinderpsychiater in dienst moeten hebben als ze zich richten naar kinderen met autisme. Principieel staat de sector achter het voorstel, maar de praktijk toont aan dat er onvoldoende kinderpsychiaters op de markt zijn. De sector meent dat psychiaters die ervaring hebben opgebouwd met de behandeling van kinderen met autisme voldoende competenties hebben om deskundige behandeling te garanderen.

Ten tweede wilde het College per doelgroep bepalen welke artsenspecialismen aanwezig moeten zijn in een centrum en voor hoeveel uren per week. De centra willen de artsenspecialismen uitbreiden voor sommige doelgroepen. Bovendien kan de overheid dergelijke eisen pas opleggen als ze hiervoor financiering voorziet.

Uiteindelijk is er geen fundamentele oplossing uit de bus gekomen, maar is er enkel een uitstel bekomen om te voldoen aan de eisen tot 2015. In de preambule bij de overeenkomst erkent het College de problemen en engageert ze zich om samen met de sector oplossingen te zoeken.

Het Vlinderakkoord voorziet een overdracht van een aantal bevoegdheden van het federale naar het Vlaamse niveau. De centra voor ambulante revalidatie zijn in deze operatie betrokken. Dit is een ingrijpende verandering voor de sector. De sector bereidde zich hierop voor. Een werkvergadering werd gehouden onder de naam 'Quo Vadis CAR'. Hierop werd de huidige Vlaamse context van het domein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin geschetst en werden een aantal evoluties en tendensen in het Vlaamse welzijnslandschap toegelicht. Op basis van deze

input werden eerste reflecties gemaakt bij de overheveling. Met de overheid, MID, Zorgnet Vlaanderen en de Christelijke Mutualiteit wisselen we van gedachten over deze overheveling.

| Vrijtijdszorginitiatieven |

Voor het eerst sinds hun definitieve erkenning werden er in 2012 meer middelen ter beschikking gesteld van de vrijtijdszorginitiatieven. Om deze middelen te kunnen inzetten was een aanpassing van het erkenningsbesluit nodig. De overheid koos er uitdrukkelijk voor om de bijkomende middelen een specifieke bestemming te geven: alleen diensten die vrijetijdstrajectbegeleidingen uitvoeren die resulteren in een duurzame inclusieve vrijetijdsbesteding, kunnen er aanspraak op maken. Er werd een overgangsregeling uitgewerkt voor 2012 en 2013, zodat pas aan de nieuwe voorwaarden dient voldaan te zijn vanaf 2014. Onze werkgroep VTI was nauw betrokken bij de nieuwe regelgeving.

| Zorgzwaartemeting bij volwassenen |

Wij willen constructief meewerken aan de uitbouw van een persoonsvolgende financiering. Eén van de cruciale elementen is een goede budgetbepaling die toelaat kwalitatieve ondersteuning te bieden. Een belangrijke bouwsteen daarvoor is een goede zorgzwaartemeting.

Voor de volwassenen werd verder gewerkt aan de validering van het zorgzwaarte-instrument (ZZI). Het ZZI wil de mate waarin een persoon ondersteuning nodig heeft om te kunnen functioneren in het dagelijks leven onderzoeken, onafhankelijk van wie de ondersteuning zal bieden. Het ZZI leidt tot een score op de B, P en N waarden, met andere woorden de nood aan begeleiding (B), de nood aan permanentie (P) en de nood aan nachttoezicht (N). Dit onderzoek heeft geleid tot de ontwikkeling van het ZZI, versie 2012. Dat instrument bleek te voldoen aan standaarden van validiteit en betrouwbaarheid. De adviserende expertengroep,

waaraan ook vertegenwoordigers van het Verbond deelnemen, meende dan ook dat er voldoende vooruitgang is geboekt. Zij blijven benadrukken dat verder onderzoek nodig is om het instrument te verbeteren. Ook is permanente vorming van de inscalers nodig.

Daarnaast hebben een aantal voorzieningen zelf tijdsmetingen gedaan bij een grote steekproef (hoeveel ondersteuning krijgen deze personen precies). Ook zij konden hun gegevens vergelijken met de resultaten van het ZZI voor dezelfde cliënten.

Wat we goed voor ogen moeten houden is de doelstelling van het instrument, nl. mensen rangschikken op nood aan ondersteuning. Daarvoor blijkt het instrument voldoende geschikt te zijn. De vraag is vervolgens hoe we dit instrument zullen benutten om straks in de persoonsvolgende financiering aan budgetbepaling te doen. Is het met andere woorden ook een voldoende basis om middelen aan de zorgzwaarte te koppelen? Over de wijze waarop we het ZZI zullen benutten, moet de discussie nu worden gevoerd.

| Persoonsvolgende financiering |

Perspectief 2020 voorziet de invoering van persoonsvolgende financiering vanaf 2015. Daarvoor moet nog ontzettend veel werk worden verricht. Op vraag van de veranderingsmanager voor de sector heeft de werkgroep zorg en assistentie in het VAPH hiervoor voorbereidend werk gedaan. Enkele experts uit het werkveld hebben in de zomer hun ideeën over de persoonsvolgende financiering samengebracht in een nota. Ook uit onze rangen werkten hier mensen aan mee, vanuit hun persoonlijke expertise. Het is een stevige nota geworden, waarin alleszins duidelijke richtingen en opties worden voorgesteld. Hij toont ook waarover nog knopen moeten worden doorgehakt. Onze commissie persoonsvolgende financiering en het sectoraal directiecomité bediscussieerden de voorstellen.

Eind november heeft de overheid dan zelf de grote conceptuele lijnen geschetst van de persoonsvolgende financiering. We hebben het concept geadviseerd. Minister Vandeurzen wil in 2013 een decreet over de persoonsvolgende financiering door het Vlaams parlement laten goedkeuren. Uitvoeringsbesluiten zijn dan voor 2014, om stapsgewijs in te voeren vanaf 2015. Uiteraard zullen we dit dossier met de grootste zorgvuldigheid volgen!

| Evaluatie Diensten Inclusieve Ondersteuning |

De regelgeving voor de Diensten Inclusieve Ondersteuning (DIO) moest worden geëvalueerd tegen eind 2012. Op één januari 2013 was immers voorzien dat de regelgeving beschermd en geïntegreerd wonen zou overgaan in DIO. Daartoe werd door de studiecél van het VAPH een onderzoeksdesign opgemaakt dat we via de werkgroep zorg en assistentie konden commentariëren. De diensten hebben hieraan meegewerkt en behoorlijk wat tijd en energie in gestoken.

In de zomer van 2012 werden de resultaten van het onderzoek door de studiecél gepresenteerd.

De moeilijkste vraag, die niet via deze bevragingen kon worden beantwoord, is: “Is de koppeling van de punten aan de parameters in de regelgeving DIO aanvaardbaar?”

We drongen voortdurend aan op duidelijkheid voor onze diensten. Er is lange tijd gediscussieerd over welke tussenstappen we zouden kunnen zetten met DIO, beschermd en geïntegreerd wonen. Omwille van twee factoren heeft de overheid uiteindelijk in november beslist om het huidige besluit voorlopig met één jaar te verlengen: nl. omdat het ZZI nog volop in ontwikkeling is, en omdat er eerst duidelijkheid moet komen over de constructie van de persoonsvolgende financiering in de toekomst. Het heeft immers weinig zin om nu tussentijds nog nieuwe systemen in het leven te roepen. Hoewel het erg jammer is dat we nu geen volgende stap kunnen zetten, meenden wij dat dit een wijze beslissing was.

| Protocol PR/PN |

We ijveren al jaren om de kloof tussen de personeelsnorm en de reële personeelsomkadering (PR/PN) te dichten. In februari 2011 sloten we met minister Vandeurzen een ‘protocol PR/PN’ af, waarin staat dat er in de periode 2011-2014 vijfhonderd voltijds-equivalenten (VTE) extra kunnen worden ingezet in de sector. Hiervoor wordt een budget van 25 miljoen euro gereserveerd, en dit a rato van 4 miljoen euro in 2011 en telkens 7 miljoen euro in de jaren 2012, 2013 en 2014. In deze tijden van budgettaire krapte is het een grote verwezenlijking die we in nauwe samenwerking met de sociale partners konden realiseren!

In 2011 werden reeds 84 VTE ingezet. Eind februari 2012 werd een akkoord gesloten over de inzet van de resterende 416 jobs die in het kader van het protocol-

akkoord PN/PR worden toegekend voor de periode 2012-2014. Bij de toekenning wordt rekening gehouden met de zorgzwaarte. Bij gebrek aan een degelijke zorgzwaartemeting, werd rekening gehouden met de tickets (een ticket voor gedrags- en emotionele stoornissen voor minderjarigen en een ticket nursing voor volwassenen), met de aanwezigheidsgraad en de weekend- en vakantiebezetting. Daarnaast werden een deel van de jobs gebruikt om voorzieningen met een lage PR/PN-verhouding verder op te trekken.

| Multifunctionele centra |

De zorgvernieuwing voor minderjarigen kreeg in 2011 concreet vorm door het opzetten van de multifunctionele centra (MFC). Het doel van een MFC is dat voor minderjarigen soepele trajecten op basis van de eigen behoeften mogelijk worden. Daarnaast wordt de draagkracht van de omgeving versterkt. Voor voorzieningen wordt de administratie vereenvoudigd en er wordt meer ruimte gecreëerd om te ondernemen. Deze manier van werken moet op termijn resulteren in een afbouw van de langdurige residentiële zorg ten voordele van de ondersteuning in de thuissituatie, en er moeten meer personen bereikt worden met dezelfde middelen.

Concreet wordt dit als volgt gerealiseerd: de cliënt kan op basis van de eigen noden wisselend gebruik maken van mobiele of ambulante begeleiding, dagbesteding, dagopvang of nachtopvang, en er wordt actief ingezet op contextbegeleiding. Op het niveau van de voorziening wordt de capaciteit internaat en semi-internaat samengevoegd; het personeelskader wordt uitgedrukt in personeelspunten; werkingstoe-lagen worden forfaitair toegekend en er wordt enkel nog geregistreerd op basis van wat de cliënt daadwerkelijk gebruikt.

Eind 2011 werden 10 voorzieningen geselecteerd om deel te nemen aan de experimentele fase. Daarnaast

lopen nog twee andere projecten, die sterk lijken op een MFC en die in de marge ook betrokken worden. Oorspronkelijk was voorzien dat het experiment op 1 januari 2012 zou starten, maar op die datum is er in de praktijk echter maar weinig veranderd. Niet alleen de voorzieningen dienden zich intern voor te bereiden, ook het VAPH moest zich 'herorganiseren', beheersovereenkomsten moesten worden opgesteld en er doken tal van vragen op rond personeelspunten, registreren, kinderbijslag, onderwijs, zorgregie, enz. Het duurde tot midden 2012 voor het kader min of meer op punt stond en de technische instrumenten gebruiksklaar waren. Voor bepaalde zaken heeft men voorlopige oplossingen gevonden voor de duur van de experiment, maar met het oog op de verbreding voor de hele sector moeten wel nog definitieve regelingen getroffen worden. Dan hebben we het

onder meer over kinderbijslag, outputvereisten en cliëntbijdrage.

Het experiment wordt op verschillende fora opgevolgd. Er zijn werkgroepen die specifiek werken rond bepaalde knelpunten, en een evaluatiegroep, waaraan wij samen met gebruikers en het kabinet participeren, staat voor de inhoudelijke en beleidsmatige opvolging. Er komt ook een begeleidend wetenschappelijk onderzoek door het steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, dat de effecten van de transitie naar een MFC zal bekijken, zowel voor de organisatie als voor het cliëntsysteem.

Volgend jaar wordt verder ervaring opgedaan met de multifunctionele centra en wordt de verbreding naar de ganse sector voorbereid. Vanaf 1 januari 2014 zou-

den ook de andere minderjarigenvoorzieningen (geleidelijk) als MFC aan de slag gaan.

| Jongvolwassenen |

Om een antwoord te bieden op de problematiek van de doorstroom van de minderjarigen- naar de meerderjarigenzorg werden in 2012 enkele maatregelen genomen om 'continuïteit in de zorg en ondersteuning van jongvolwassenen met een handicap te bevorderen'.

Een eerste maatregel was het besluit 'kwetsbare jongvolwassenen'. Deze regelgeving maakt het mogelijk dat jongeren tussen 21 en 25 jaar verder begeleid kunnen worden door het internaat, semi-internaat of observatie- en behandelingscentrum (OBC) waar ze al ondersteuning krijgen. Wie niet in aanmerking komt voor

(semi)residentiële meerderjarigenzorg of er op korte termijn geen gebruik van wenst te maken, kan beroep doen op mobiele ondersteuning. Wie een zware ondersteuningsnood en een ticket bezigheid of nursing heeft, maar nog geen plaats kan krijgen, kan verder ondersteund worden tot 25 jaar. Daarnaast blijft de ambulante heroverweging ook bestaan, waardoor in de praktijk vanaf 18 jaar mobiele begeleidingen mogelijk zijn.

In het uitbreidingsbeleid werden daarnaast ook middelen voorzien om 23- tot 25-jarigen, die nog in de minderjarigenzorg verbleven, versneld te laten instromen in een voorziening voor meerderjarigen. Wie aan bovenstaande vereisten voldoet en op de centrale wachtlijst (CRZ) staat met een vraag voor woonondersteuning, dagcentrum of begeleid werken, krijgt een budget ter beschikking onder de vorm van een persoonlijk assistentiebudget (PAB) of een persoonsvolgend convenant.

| Uitbreidingsbeleid 2012: 36,7 miljoen |

In 2012 was er 36,7 miljoen euro beschikbaar voor uitbreidingsbeleid. Het grootste deel van de middelen werd provinciaal verdeeld. De regio's werkten een plan uit op basis van de richtlijnen van de minister. In die richtlijnen werd duidelijk gekozen om de middelen in te zetten in de richting van de implementatie van Perspectief 2020: rechtstreeks toegankelijke hulp en convenanten zorg in natura en PAB waren de prioriteiten, naast de verdere invulling van de in de zgn. VIPA-buffer voorziene plaatsen. Daarbij werd aan de regio's gevraagd om na te denken over intersectorale samenwerking, zorgafstemming en de noden aan rechtstreeks toegankelijke hulp. Ondanks de moeilijke economische situatie heeft minister Vandeurzen de geplande 30 miljoen euro voor 2013 ook kunnen behouden. Deze middelen zullen in 2013 ingezet worden om de implementatie van Perspectief 2020 verder te realiseren.

| Schot tussen PAB en convenanten zorg in natura: ook in 2013? |

In het uitbreidingsbeleid 2012 bepaalde de minister dat na aftrek van de VIPA-buffer en 20% voor de rechtstreeks toegankelijke hulp, 40% van de provinciale middelen ingezet werden voor PAB en 40% voor convenanten zorg in natura. In het uitbreidingsbeleid 2013 zou dit schot tussen PAB en zorg in natura wegvallen, maar op vraag van de gebruikersverenigingen is beslist om dit schot ook voor 2013 te behouden.

| Zorgregie |

Op 1 december 2011 gingen de nieuwe uitvoeringsrichtlijnen zorgregie van kracht. Urgentiecodes wer-

den urgentiecategorieën, prioritair te bemiddelen vragen werden geïntroduceerd, regionale prioriteitencommissies werden opgericht. Regionale prioriteitencommissies kennen vanaf dan convenanten en PAB toe voor prioritair te bemiddelen dossiers, het opnamebeleid van voorzieningen is aan nieuwe regels onderworpen, de cliëntregistratie en de applicatie zorgregie worden gekoppeld en de PAB-dossiers worden in de zorgregie geïntegreerd. Een grote omwenteling die dit jaar op kruissnelheid kwam. De permanente cel en de commissie inschrijving, toegang en zorgregie volgen de vernieuwingen nauwgezet op.

| Motivatieplicht bij afwijkingen |

Met de nieuwe uitvoeringsbesluiten ging ook een nieuwe procedure van start rond het opnamebeleid. Voorzieningen nemen in principe kandidaten op uit de eerste prioriteitengroep. Wensen ze hiervan af te wijken, dan moet er gemotiveerd worden. De motivatie moet enkel gegeven worden indien personen uit de eerste prioriteitengroep passen in het profiel dat de voorziening vooropgesteld had. Kandidaten uit de eerste prioriteitengroep die niet passen in het profiel van de voorziening, kan de voorziening afvinken als 'past niet in het profiel'.

| Zorgregie en minderjarigen |

De nieuwe uitvoeringsrichtlijnen zorgregie leidden in het voorjaar tot heel wat vragen bij voorzieningen voor minderjarigen. Hoe zal de overgang naar volgend schooljaar verlopen? Hoe kunnen we met ouders afspraken maken voor volgend schooljaar in functie van afstemming met de school? We brachten deze problemen ter sprake op de permanente cel van het VAPH. Het VAPH was bereid om soepel te werken:

voorzieningen konden in het voorjaar toezeggingen doen aan ouders voor een opname of begeleiding vanaf september op basis van kandidatenlijsten die in het voorjaar getrokken werden.

Omwille van de grote ongerustheid werd aan de leden gevraagd om alle knelpunten op papier te zetten. De commissie inschrijving, toegang en zorgregie besprak al deze casussen en maakte hierover een nota die we op de permanente cel inbrengen.

| Evaluatie werking regionale prioriteitencommissies |

In de nieuwe uitvoeringsrichtlijnen hebben de regionale prioriteitencommissies een centrale rol. Er werd afgesproken een evaluatie van de werking te maken na ongeveer een jaar werken. De commissie inschrijving, toegang en zorgregie nodigde alle leden van de regionale prioriteitencommissies, waarvan de voorziening lid is bij het Verbond, uit. Een overzicht werd gemaakt van de wijze waarop in elke provincie gewerkt werd. Daaruit distilleerden we een aantal voorstellen ter verbetering, die we zullen aanbrengen op de permanente cel.

| Persoonsvolgende convenanten |

Vermits in het uitbreidingsbeleid 2012 resoluut gekozen werd om uitbreiding te realiseren via persoonsvolgende convenanten, bestudeerde de commissie inschrijving, toegang en zorgregie het systeem. Ook de permanente werkgroep zorg en assistentie bestudeerde de mogelijkheden. Het systeem biedt een aantal mogelijkheden om een oplossing op maat van de cliënt uit te bouwen. Met de uitbreiding van het systeem beperkte het VAPH echter de mogelijkheden

om niet-VAPH-organisaties voor opdrachten te betalen uit het convenant. Uiteindelijk werd bekomen dat permanentie geleverd door niet-VAPH-organisaties verder betaald kan worden uit het convenant. Indien we in de praktijk vastlopen op situaties die omwille van reglementaire beperkingen in andere sectoren niet mogelijk zijn, dan kan hierover verder gediscussieerd worden. Tot nu toe stootten we niet op dergelijke voorbeelden.

De cliënt betaalt in dit systeem ofwel zelf zijn woon- en leefkosten, ofwel betaalt de cliënt een bijdrage aan de voorziening. Bij een veralgemening van de persoonsvolgende financiering zal grondig moeten

nagedacht worden over de wijze waarop infrastructuur gerealiseerd wordt. Uitgebreide informatie over persoonsvolgende convenanten stelden we ter beschikking van de leden.

INFO:

diane.serneels@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 26,
evelien.devriese@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 28 en
hilde.verstricht@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 27.

INTERSECTORAAL

Commissie kwaliteit

De intersectorale commissie kwaliteit (Commissie Q) volgt de sectorale overleggroepen op en adviseert vanuit de visie dat kwaliteitsmanagement en kwaliteit van zorg in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van de voorziening en in functie staat van het algemeen beleid van de organisatie. De commissie werkt proactief en volgt de ontwikkelingen binnen Zorginspectie op. De commissie Q vertrekt vanuit een gedeelde visie op kwaliteitszorg, waarin de eigenheid van de sectoren gerespecteerd wordt. Aan deze visie toetst de commissie kwaliteit standpunten af en werkt ze vormingsprogramma's uit.

| Vorming |

Heel wat vormingsorganisaties bieden een breed palet van opleidingen rond kwaliteitszorg aan. Aanvullend hierop werkt de commissie kwaliteit vormingsprogramma's uit die inspelen op een specifieke vormingsnood, of die de voorzieningen een stap verder willen brengen naar een integrale kwaliteitszorg.

Duik in kwaliteitszorg

In de kinderopvang werd vastgesteld dat er heel wat nieuwe mensen de uitvoering van het kwaliteitsbeleid tot hun taak kregen. Om hen vertrouwd te maken met kwaliteitszorg, organiseerde de commissie kwaliteit een vorming voor beginnende coördinatoren in de kinderopvang. Op 31 januari en 6 februari 2012 vond de tweedaagse vorming 'Duik in kwaliteitszorg' plaats in Gent en op 19 en 28 maart 2012 in Leuven.

Uit de evaluaties van deze vormingsdagen weerhield de commissie Q volgende leerpunten:

- een duidelijke doelgroepomschrijving is cruci-

aal. Aan de studiedag namen naast beginnende coördinatoren kwaliteit ook mensen met heel wat ervaring en kennis rond het thema deel. Selectiever toelaten tot de studiedag faciliteert wellicht om de verwachtingen in te lossen.

- de keuze voor een bepaalde methodiek is belangrijk in functie van de te bereiken doelstelling, maar ook de perceptie op 'leren' is cruciaal. Sommigen aanhoren liever hoe de vork aan de steel zit, anderen gaan liever zelf actief op zoek naar de ontbrekende elementen.

Radar op zelfevaluatie

Op 16 en 19 mei 2012 organiseerde de commissie kwaliteit twee studiedagen met als titel 'Radar op zelfevaluatie'. De commissie koos voor een aanpak vanuit de waarderende benadering. Onder het motto 'Pick your own needs' werd geen afgelijnd programma voorgesteld. De eigen praktijkervaringen vormen de vertrekbasis. Een zicht krijgen op de bouwstenen die reeds aanwezig zijn in de organisatie, het vinden van de ontbrekende puzzelstukken en de link van zelfevaluatie met het strategisch beleid waren de doelstellingen.

De deelnemers evalueerden de studiedag sterk verschillend: sommigen ervoeren de dag als sterk ondersteunend, anderen misten concrete bruikbare modellen en stappenplannen. Er was een grote vraag naar praktijkverhalen. De commissie Q zocht, maar vond tot nog toe maar één organisatie bereid om hun praktijk ter beschikking te stellen op de website van het Vlaams Welzijnsverbond. In de evaluatie peilden we expliciet of de intersectorale uitwisseling een meerwaarde bood. De resultaten gaven geen uitsluitel: 53% zegt van wel; 47% zegt van niet.

| Naar een actualisatie van de standpunten in het kader van kwaliteitszorg |

De commissie kwaliteit van het Vlaams Welzijnsverbond werkte in 2011 één visie op kwaliteitszorg uit, met respect voor de eigenheid van de sectoren. We vertrekken hierbij vanuit de visie dat het kwaliteitsbeleid onlosmakelijk verbonden is met het algemeen beleid in de organisatie. De vernieuwingen die op de diverse sectoren afkomen, spoort de commissie kwaliteit ertoe aan om de eerder ingenomen standpunten ten aanzien van het werken met indicatoren, benchmarking, accreditatie, ... opnieuw ten gronde te bediscussiëren en gemotiveerde standpunten uit te werken. In november 2012 finaliseerde de commissie kwaliteit de standpuntennota. Deze werd aan de Raad van Beheer voorgelegd ter goedkeuring.

| Werken aan uitvoeringsbesluiten kwaliteitsdecreet 2003 |

Ook in 2012 sleutelden de *Centra Kinderzorg en Gezinsondersteuning* verder aan hun nieuwe regelgeving. De bedoeling is een geïntegreerde regelgeving uit te werken, waarin zowel erkenning en subsidiëring als kwaliteitszorg een plaats krijgen.

De Vlaamse regering keurde op 4 februari 2011 het besluit over de algemene erkenningsvoorwaarden en kwaliteitszorg van *voorzieningen voor opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap* goed. Het besluit trad in werking op 1 juni 2012 met uitzondering van de kwaliteitsbepalingen. Daarvoor krijgen de voorzieningen de tijd tot 1 januari 2014. De commissie kwaliteit adviseerde het Sectoraal Directiecomité Ondersteuning van Perso-

nen met een Handicap rond wie als onafhankelijke derde kan aangesproken worden.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 6 mei 2011 zorgt voor de verdere uitwerking van het kwaliteitsdecreet 2003 voor de erkende *kinderopvangvoorzieningen*. Er werd niet in een overgangstermijn voorzien, waardoor de voorzieningen van vandaag op morgen

conform dienden te zijn met het nieuwe besluit.

De werkgroep en de stuurgroep onder leiding van het agentschap Jongerenwelzijn werkten verder aan een instrument in het kader van het uitvoeringsbesluit voor de *Bijzondere Jeugdbijstand*. De werkgroep bepaalde de subthema's. Het EFQM-model werd hierbij als inspirator gehanteerd. De ambitie is dat alle voor-

zieningen een zelfevaluatiesysteem toepassen en aan de slag gaan met indicatoren. Hiermee beoogt men een globaal zicht op de kwaliteit van de sector te schetsen en benchmarking tussen voorzieningen mogelijk te maken. Streefdatum is dat het uitvoeringsbesluit op 1 januari 2014 in werking treedt.

Parallel met de ontwikkeling van de memorie van toelichting zal door het agentschap een communicatie aan de sector worden voorzien met een stand van zaken en suggesties ter voorbereiding op de implementatie van het uitvoeringsbesluit. Op het einde van dit traject voorziet men een studie- of vormingsdag om het uitvoeringsbesluit te communiceren.

| In overleg met Zorginspectie |

Het Vlaams Welzijnsverbond overlegt op regelmatige basis met Zorginspectie, soms op vraag van het Verbond, soms op uitnodiging van Zorginspectie zelf. In het najaar ontving de commissie kwaliteit heel wat negatieve geluiden over de inspectiebezoeken. Zorginspectie was graag bereid om hierover in dialoog te gaan met vertegenwoordigers uit de sector kinderopvang. Een afspraak werd ingepland begin januari 2013.

Op 19 december 2012 nodigde Zorginspectie de koepelorganisaties uit de Bijzondere Jeugdzorg uit om toelichting te geven bij de focusinspectie over het decreet rechtspositie voor de minderjarigen in de Integrale Jeugdhulp, die gepland werden bij de mobiele diensten in het voorjaar van 2013. In het najaar van 2013 plant men inspecties bij de residentiële diensten en de dagcentra.

INFO:

linda.beirens@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 31.

Commissie maatschappelijk verantwoord ondernemen

Hoe vertaal je het concept maatschappelijk verantwoord ondernemen in de eigen organisatie en hoe veranker je dit in het algemeen strategisch beleid? Vragen waarover de commissie MVO zich buigt. Verder volgt de commissie MVO de stappen op die gezet worden binnen het diversiteitsbeleid van het Verbond.

| Focus op diversiteit |

Van een instapplan naar een diversiteitsplan

In 2012 besteedden we heel wat aandacht aan onze zoektocht naar wat een diversiteitsbeleid voor het Vlaams Welzijnsverbond kan betekenen. Focussen we ons op het tewerkstellen van kansengroepen of gaan we voor een beleid dat erop gericht is om alle medewerkers optimaal en duurzaam in te zetten in het verbond, rekening houdend met hun verschillen en overeenkomsten. Om de richting aan te geven, consulteerden we het managementteam. Onder leiding van een adviseur van Kessels en Smit en in aanwezigheid van een medewerker van de werkgroep 'diversiteit' werden de gesprekken gevoerd op basis van de AI-methode (AI = Appreciative Inquiry of waarderend onderzoek). Op deze manier konden de medewerkers in de praktijk ervaren welk effect zo'n aanpak vanuit de 'waarderende benadering' teweeg brengt. De gesprekken werden gebundeld in een basisnota, waarop de volledige medewerkersgroep reflecteerde op 11 juni 2012.

Resultaat van deze vormingssessie was een gedragen visie op diversiteit voor het Vlaams Welzijnsverbond. Deze visietekst werd naast de missie van het Vlaams Welzijnsverbond gelegd en goedgekeurd.

Diversiteit is een houding die bij onszelf ligt, nl. leren en reflecteren van en met elkaar in een open dialoog en met respect voor ieders eigenheid. Diversiteit is gebruik maken van elkaars complementariteit betreffende talent en perspectief. We geven iedereen gelijke kansen en creëren kansen voor zij die achtergesteld zijn op de arbeidsmarkt.

De werkgroep 'diversiteit' formuleerde vanuit deze visie een aantal **actiepunten** om concreet werk te maken van een diversiteitsbeleid op het Vlaams Welzijnsverbond. Deze actielijnen werden opgenomen in het diversiteitsplan:

- 1) Een AI-summit organiseren voor alle medewerkers. Door ons de methodiek van 'appreciative inquiry' eigen te maken, willen we inspelen op de talenten en competenties van de aanwezige medewerkers.
- 2) Screening van het HR-beleid op het Vlaams Welzijnsverbond. De AI-methodiek willen we ons eigen maken door concreet te werken rond een thema uit de HR. Vanuit de beste ervaringen willen we tot afspraken komen. Tegelijk houden we in de

gaten of ook kansengroepen in die afspraken tot hun recht komen.

- 3) Verhogen van kennis met betrekking tot kansengroepen en netwerkverbreding. Het boeit de werkgroep 'diversiteit' om een zicht te krijgen op: de relatie tussen armoede en kansen op tewerkstelling; waarom weinig mensen van een andere afkomst de weg naar een carrière in zorgberoepen vinden; ... Naast het leereffect willen we tevens ons netwerk verbreden. De thema's kunnen zowel agendapunt vormen van de raad van bestuur als in vormingsmomenten voor de staf een plaats krijgen.
- 4) Actieve communicatie rond diversiteit. Het diversiteitsbeleid vormt een vast agendapunt op de staf van het Verbond. De visie op diversiteit staat op de website van het Verbond.
- 5) Stageplaatsen aanbieden. Het Vlaams Welzijnsverbond engageert zich om minstens een stageplaats aan te bieden. We informeren de onderwijsinstellingen en geven aan dat we ons bij voorkeur richten tot kansengroepen.

In het najaar 2012 werd de werkgroep 'diversiteit' versterkt door een lid van het managementteam. Voor de Duodag die plaatsvond op 22 maart 2012 gingen we op zoek naar een kandidaat die dubbel kon lopen met een stafmedewerker. Jammer genoeg werd geen geschikte match gevonden.

| Beleidsinstrument 'Wissels voor de toekomst' |

De nota 'Wissels voor de toekomst: 5 strategische krachtlijnen' kreeg in 2011 een vertaling in een beleidsinstrument en werd gefinaliseerd in 2012. Bij elke krachtlijn werden doelstellingen en concrete acties geformuleerd en de MVO-toets werd ingebouwd. Het is de bedoeling om op een systematische manier na te gaan in hoeverre aan de vijf strategische krachtlijnen is gewerkt:

- 1) Continuïteit van medewerkers garanderen met het oog op zorggarantie
- 2) Versterken van de voorzieningen door samenwerking
- 3) Engagement van vrijwilligers opwaarderen en stimuleren
- 4) Het stimuleren van ethische reflecties
- 5) Verkennen en sensibiliseren rond 'ondernemen in welzijn'

In 2012 werd het instrument op diverse fora zoals Raad van Bestuur, staf en commissie Personeelsmanagement voorgesteld. Het is de bedoeling dat elke medewerker de acties die hij onderneemt in het kader van één van de vijf krachtlijnen systematisch registreert, zodat we op termijn een overzicht krijgen van de gerealiseerde doelstellingen.

| Op MVO-verkenning |

De commissie MVO kreeg een toelichting bij ISO 26000, een systeem dat een bril aanreikt om naar maatschappelijk verantwoord ondernemen te kijken, maar waar geen certificering aan vasthangt.

Twee belangrijke accenten zijn:

- Het begrip **duurzaamheid** wordt gerelateerd aan sociale, economische en milieudoelstellingen, die helpen te voldoen aan de maatschappelijke

behoefte van het heden zonder de mogelijkheden van de toekomstige generaties te beperken. Het gaat dus verder dan enkel doelstellingen op lange termijn te behalen als organisatie: het gaat ook om doelstellingen op lange termijn te bewerkstelligen ten gunste van de maatschappij.

- Met de **stakeholders** moet niet alleen rekening gehouden worden, maar ze worden ook betrokken in het bepalen van de doelstellingen die de organisatie moet nastreven in het kader van MVO.

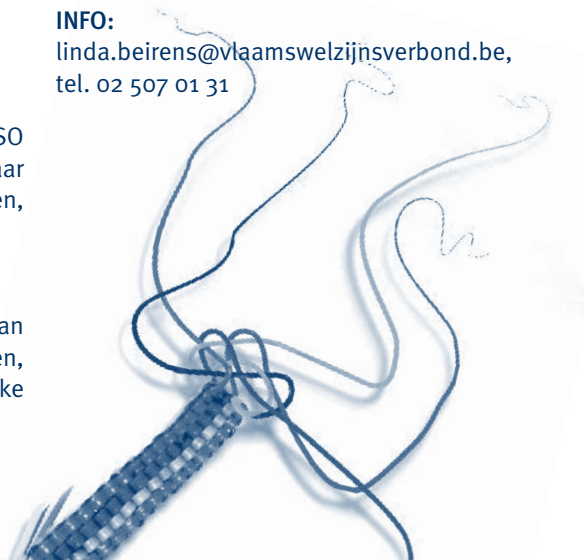
Meer informatie hierover is te vinden op www.mvo-vlaanderen.be. Hier kan men de gratis MVO-scan uittesten, die een antwoord biedt op de vraag: "Hoe ver is mijn bedrijf al met het implementeren van MVO volgens ISO 26000 en waar liggen verbeterkansen?"

| Afscheid van een inspirerende voorzitter |

De commissie MVO nam eind 2012 afscheid van haar voorzitter: Richard Timmerman werd secretaris-generaal van het VVKBuO en beëindigde zijn mandaat. We danken hem voor zijn inspirerende inzet in de werkgroep 'diversiteit' en zijn motiverende kracht inzake maatschappelijk verantwoord ondernemen.

INFO:

linda.beirens@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 31

Commissie personeelsmanagement

De missie van de commissie Personeelsmanagement is de ledenvoorzieningen ondersteunen bij de zorg voor hun personeel. De commissie gaat hierbij thematisch te werk. Na een verkenning besliste de commissie om rond het thema 'instroom en imago' te werken.

| Sociale media in functie van instroom en imago |

Uit verkennende gesprekken blijkt dat VIVO en de VDAB al heel wat acties ondernemen om jonge mensen enthousiast te maken voor een carrière in de gezondheids- en welzijnssector. Aan de hand van 'fantastische verhalen' promoot de website ikgaer-voor.be van Zorgambassadeur Lon Holtzer een job in deze sectoren. Focus ligt op de knelpuntberoepen. Deze website biedt naast vacatures ook info aan over de verschillende soorten jobs en de opleidingen die daartoe gevolgd worden. Uniek is het grote aanbod inleefstages in gezondheids- en welzijnsvoorzieningen. Speciaal voor de zorgprofessionals is er www.ikgaer-voor.be/pro, waar zij campagnemateriaal vinden om te downloaden, zich kandidaat te stellen voor een inleefstage en waar ze kunnen intekenen op een activiteitenkalender.

De Dag van de Zorg, waarvan het Vlaams Welzijnsverbond mee initiatiefnemer is, wil een boost geven aan een positief imago van de sector. 227 voorzieningen namen deel aan de eerste editie van de Dag van de Zorg, die plaats vond op 18 maart 2012.

Complementair aan de vele initiatieven wil de commissie Personeelsmanagement een studiedag organiseren over het gebruik van sociale media in functie van aanwerving en imago in de welzijnssector. De commissieleden stellen vast dat de sociale media meer en meer aan belang winnen bij het voeren van een eigentijds personeelsbeleid, bijvoorbeeld bij het rekruteren van nieuwe mensen. Tegelijk houdt men best rekening met het medium in functie van het imago van de voorziening: in een mum van tijd worden ervaringen die jonge mensen hebben met de voorziening (naar aanleiding van een sollicitatiegesprek, jobervaring, ...) gedeeld met heel wat 'vrienden'. In de volle voorbereidingsfase van de studiedag diende zich een opportuniteit aan: Cera, Verso en Weliswaar zochten het Vlaams Welzijnsverbond aan om in samenwerking een studiedag te organiseren over de sociale media in de social profit. Het Verbond ging graag op de uitnodiging in. Na de studiedag, die plaatsvindt op 24 januari 2013, evalueert de commissie Personeelsmanagement of in dat kader nog bijkomend initiatief wenselijk is.

| Een klankbord voor Verso |

Vanuit de intersectorale maatregel managementondersteuning in het VIA 4 voor de social profit kreeg Verso een subsidie toegekend voor "het uitwerken van een actieplan opdat ondernemingen met de middelen van het VIA een betekenisvolle stap richting een adequate HR-ondersteuning kunnen zetten." De focus ligt op het ondersteunen van kleine organisaties en het actieplan is gesitueerd binnen een ruimere opdracht van Verso, nl. ondersteunen van sociaal ondernemerschap. Het Verbond adviseerde Verso om een bevraging te doen bij de voorzieningen naar de noden en behoeften die daaromtrent leven. Een website HR coach is een goed idee, maar er zal ook nood zijn aan ondersteuning. Daarom stelde de commissie Personeelsmanagement voor een aanspreekpunt op te zetten dat gericht kan doorverwijzen, en lerende netwerken op te starten rond HR-beleid.

Op de vergadering van 30 november 2012 bracht Kristel De Roy, adviseur bij Verso, verslag uit over de stand van zaken. Concreet wordt gedacht aan drie pistes: een webtool/website, specifiek gericht op kleine organisaties, een nieuwsbrief en een reeks praktische workshops. Een stuurgroep, waarin de federaties, terreinexperten, externe HR-experten, VIVO en Jobkanaal vertegenwoordigd zijn, moet het geheel in goede banen leiden. Vanaf januari 2013 treedt een projectverantwoordelijke in dienst bij Verso. De commissie Personeelsmanagement stelde zich kandidaat om als klankbord te fungeren.

| Boeiende getuigenissen over een job in de welzijnssector |

Op 22 mei 2012 vond in het kader van onze Algemene Vergadering een debat plaats over de tewerkstelling in welzijn. We nodigden hiervoor Fons Leroy (VDAB), Lon Holtzer (zorgambassadeur), Jan Smets (Nationale bank) en Paul Windey (Nationale arbeidsraad) uit. Bruno Aerts modereerde het debat. Voorafgaand aan het debat lieten we drie mensen getuigen vanuit de praktijk.

Eleni Vrachinopoulos, 51 jaar, kindbegeleidster in De Kollebloem te Etterbeek. Haar huidige job is een late roeping. Voorheen werkte ze in een commercieel bedrijf. Fatima Zohrie, 31 jaar, opvoedster in het O.C. Sint-Jozef te Gent pleit voor het bieden van kansen aan alle jonge mensen, ook aan hen wiens roots buiten Europa liggen. Jacques Vercaigne, 60 jaar, personeelsdirecteur bij Maria Ter Engelen te Klerken en tevens lid van de commissie Personeelsmanagement, benadrukte dat het, door de arbeidsduurvermindering en de vele deeltijdse contracten, een permanente opdracht blijft om deze tijdelijke, deeltijdse contracten in te vullen. Jonge mensen kiezen echter voor duurzame, langdurige en bij voorkeur voltijdse contracten. Bijkomende uitdaging is om medewerkers te vinden die zich voor mensen met heel zware problematieken willen inzetten. Deze boodschap bracht hij meermaals op de commissievergaderingen.

| Medewerking aan de 'Wissels voor de toekomst' |

De nota 'Flankerende maatregelen voor een goed loopbaanbeleid' vormt een van de drie basisnota's die input gaven aan het instrument 'Wissels voor de toekomst' (zie bij Commissie MVO). Het instrument bevat actielijnen bij de 5 strategische krachtlijnen die de Raad van Bestuur goedkeurde. De vijf zijn: continuïteit van medewerkers met oog op zorggarantie, versterken van de voorzieningen door samenwerking; engagement van vrijwilligers opwaarderen en stimuleren; het stimuleren van ethische reflecties en het verkennen en sensibiliseren rond 'ondernemen in welzijn'. Het hoeft geen betoog dat de commissie Personeelsmanagement vooral zal inzetten op de eerste strategische krachtlijn.

| Inbedding van de commissie Personeelsmanagement in het Vlaams Welzijnsverbond |

Onder het mandaat van de Raad van Bestuur functioneren diverse commissies, waaronder de commissie Personeelsmanagement. Omdat deze commissie nogal wat raakvlakken heeft met de commissies Sociale Verhoudingen, participeert de stafmedewerker sociaal recht aan de commissie Personeelsmanagement. Zij zorgt voor informatie-uitwisseling tussen de verschillende commissies. Tegelijk werd de link tussen de commissie Personeelsmanagement en de Raad van Bestuur versterkt. Jan De Smedt, die via de commissie Vrijwilligerswerk lid is van de Raad van Bestuur en het bureau van het Vlaams Welzijnsverbond, neemt vanaf 2013 deel aan de commissievergaderingen.

INFO:

linda.beirens@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 31.

Ethiek en zingeving

Het Vlaams Welzijnsverbond ondersteunt de voorzieningen bij de ethische en zingevende aspecten van de hulpverlening. Dat gebeurt onder meer via de Adviezen die de Ethische Commissie in opdracht van de Raad van Bestuur uitwerkt en via het ondersteuningsaanbod van het CEZ – Centrum voor Ethiek en Zingeving in het welzijnswerk. In 2012 werd onder meer Advies 7 over “Continuïteit van zorgrelaties” voorgesteld op een interactieve studiedag.

| Ethisch advies over “Continuïteit van zorgrelaties” |

Geconfronteerd met de vraag naar zorgcontinuïteit vanuit de cliënt en zijn omgeving en de realiteit die maakt dat er altijd discontinuïteit zal zijn, heeft de Ethische Commissie in de loop van 2011 gewerkt aan een ethisch advies over “Continuïteit van zorgrelaties”. De tekst werd op 17 januari 2012 door de Raad van Bestuur van het Vlaams Welzijnsverbond goedgekeurd en werd op de website geplaatst. In het najaar van 2012 werd een studiedag georganiseerd om het advies breed bekend te maken. Het advies start met enkele vaststellingen en kritische beschouwingen vanuit de zorgpraktijk om deze daarna vanuit de hechtingstheorie, de contextuele benadering en de zorgethiek te benaderen. Tot slot formuleren we een aantal aanbevelingen, geïllustreerd met enkele goede praktijken.

Hoe belangrijk de professionele hulpverlening ook is in het leven van onze cliënten, deze kan nooit in de plaats komen van de eigen zorgrelaties. Daarom moeten we investeren in het betrekken van de ouders en van het ruime sociale netwerk. Als er geen mantelzorg voorhanden is, kan er beroep gedaan

worden op vrijwilligers of moet er gewerkt worden aan het creëren van een ‘nieuw’ sociaal netwerk. De figuur van de ‘aandachtsbegeleider’ kan hierbij een belangrijke rol spelen. Vaak zal het nodig zijn de krachten te bundelen, over teams heen en met andere voorzieningen. Van de overheid verwachten we soepelheid in het hanteren van de regelgeving en we waarschuwen ervoor om niet alle heil te verwachten van modulering en trajecten in de zorg. De eigen levensloop van de cliënt en de vertrouwensrelatie met de hulpverleners moet meer kansen krijgen.

| Een interactieve studiedag |

Om de reflectie en discussie over “continuïteit van zorgrelaties” te stimuleren, organiseerden we op vrijdag 26 oktober 2012 in het Provinciehuis in Leuven een interactieve studiedag. In de voormiddag kregen we een probleemschets vanuit CKG Het Open Poortje, werd stilgestaan bij de uitgangspunten van het advies en stelde Dominiek Lootens de ethische aanbevelingen voor. Via enkele tussentijdse opdrachten werden de deelnemers uitgenodigd actief mee te werken.

De namiddag startte met een reactie vanuit het beleid in naam van minister Vandeurzen (die omwille van de bekendmaking van de sluiting van Ford Genk niet aanwezig kon zijn), waarna in workshops enkele ‘goede praktijken’ voorgesteld werden. Het ging hier om Persoonlijke toekomstplanning (Geertrui Vandelanotte, Plan vzw), Multifunctionele centra (Elke Schillebeeckx, vzw Sporen) en Integrale jeugdhulp (Jean-Pierre Vanhee, projectleider Integrale Jeugdhulp). De studiedag eindigde met een receptie.

| Het belang van betrouwbare relaties |

De Ethische Commissie van het Vlaams Welzijnsverbond formuleerde **aanbevelingen**, zowel ten aanzien van de hulpverleners en hun organisaties, als van de overheid, elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid. Door te werken aan verbondenheid, aan duurzame en betrouwbare relaties, werkt men immers aan veiligheid en biedt men perspectief op langere termijn. Enkele aanbevelingen kort samengevat:

- Hulp aan huis moet zelfredzaamheid bevorderen en mensen ‘empoweren’, zodat ze hun eigen verantwoordelijkheid kunnen opnemen.
- We streven naar zo weinig mogelijk breukervaringen en kiezen voor pleegzorg voor jonge kinderen. Hierbij betrekken we ouders en netwerk.
- Continuïteit van zorgrelaties komt voort uit een samengaan van professionele zorgrelaties, familie, omgeving, mantelzorg en vrijwilligers. Daartoe ondersteunen we bestaande relaties.
- Het opbouwen van een vertrouwensrelatie vraagt een langdurig en intensief engagement. Een goede teamwerking ondersteunt de aandachtsbegeleider of vertrouwenspersoon.
- Een flexibele regelgeving moet het recht op gepaste hulp mogelijk maken en laat voldoende eigen initiatief en verantwoordelijkheid aan de hulpverlener.
- In plaats van de hulpverlening te fragmenteren moet ingezet worden op een relationeel aanbod en het werken aan (het herstellen van) de natuurlijke verbondenheid tussen mensen.
- Efficiëntie- en effectiviteitsoverwegingen mogen een dieptegerichte hulpverlening niet in de weg staan.

Dit alles vraagt een zekere autonomie van de hulpverleningsvoorzieningen en doet tegelijkertijd een uitgesproken beroep op hun verantwoordelijkheidszin. Dit moet de overheid verankeren in een goede regelgeving, die ook aandacht geeft aan de kinderrechten en de rechten van de cliënten in de hulpverlening. De voorzieningen ontwikkelen deze ethische reflex bij hun medewerkers. Die medewerkers, die in hun werk met de gevolgen van de discontinuïteit geconfronteerd worden, verdienen een hart onder de riem en volop erkenning van de samenleving.

| Goede zorg bij etnisch-culturele diversiteit |

De Commissie voor Ethiek van Zorgnet Vlaanderen heeft in 2012 een ethisch advies over “Goede zorg bij etnisch-culturele diversiteit” opgesteld. Omdat we ook in onze voorzieningen geregeld geconfronteerd worden met situaties waarin etnisch-culturele diversiteit een rol speelt, hebben we dit advies ook bij onze leden verspreid. Het advies is geïnspireerd op de fundamentele basiswaarden van de personalistische ethiek en reikt handvatten aan om een ethisch gedragen cultuursensitieve zorg te bieden. Het brengt een constructieve boodschap, zonder de moeilijke kwesties uit de weg te gaan.

Het advies valt uiteen in drie delen: eerst wordt een stand van zaken opgemaakt over de verschillende uitzichtpunten van culturele diversiteit in de zorg (vooral toegespitst op de Zorgnet-sectoren), daarna worden de fundamentele grondhoudingen en waarde-opties geschetst, om tenslotte enkele oriëntaties voor een ethisch beleid inzake culturele diversiteit in de zorg te formuleren. Dit advies richt zich uiteraard in eerste instantie tot de leden van Zorgnet Vlaanderen (uit de

sector algemene ziekenhuizen, geestelijke gezondheidszorg en ouderenzorg), maar bevat zeker ook stof tot nadenken voor welzijnsvoorzieningen.

Geïnteresseerden kunnen de tekst van het advies nalezen op, of downloaden van de website van Zorgnet Vlaanderen: www.zorgnetvlaanderen.be/Documents/Ethisch%20advies%2015b.pdf.

| Centrum voor Ethiek en Zingeving in het welzijnswerk |

Het CEZ werkt in de schoot van het Vlaams Welzijnsverbond aan sensibiliseren rond ethische en zingevende aspecten van de zorg, staat in voor de voorbereiding en opvolging van de werking van de Ethische Commissie van het Verbond en ondersteunt voorzieningen bij de implementatie van deze adviezen. Hiervoor kan men beroep doen op een kleine groep van ethici die bereid zijn om vormings- en andere activiteiten in dit kader te begeleiden. Het CEZ verricht verder denkwerk rond ethische en zingevende thema's, zoals actief pluralisme, diversiteit, euthanasie, en andere. Ook de rubriek “Ethiek en Zingeving” van het Tijdschrift voor Welzijnswerk wordt vanuit het CEZ ingevuld. Op deze manier stimuleert het C.E.Z. de ethische reflectie in de dagelijkse werking van de voorzieningen.

Tenslotte komen er geregeld advies- en andere vragen van voorzieningen, zowel van leden van het Vlaams Welzijnsverbond als van niet-leden, bij het CEZ terecht. Vaak gaat het hierbij om hulp bij het zoeken naar een spreker of begeleider rond bepaalde ethische thema's.

INFO:

fons.geerts@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 29.

Financieel

Naar goede gewoonte werden er in 2012 financiële analyses gemaakt voor de verschillende sectoren. Intussen beschikken we al over cijfermateriaal voor de laatste 10 boekjaren. Voor de sector ondersteuning van personen met een handicap werd de analyse uitgevoerd in samenwerking met Belfius. De financiële analyses voor de andere sectoren gebeurden in eigen beheer. In totaal namen ruim 250 voorzieningen deel aan deze financiële doorlichtingen.

| Een terugval |

In grote lijnen zijn de cijfers in de verschillende sectoren vrij goed vergelijkbaar. De meeste voorzieningen hebben een gezonde balansstructuur met veel eigen vermogen, een lage financiële schuldgraad en een relatief gunstige score op een aantal financiële ratio's, zoals bedrijfskapitaal, liquiditeit en solvabiliteit. Toch zijn er ook een aantal verontrustende evoluties. Zo zijn er verschillende sectoren waar duidelijk meer voorzieningen het jaar afsluiten met een tekort, en waar het aandeel van de bezoldigingen in de opbrengsten stijgt. Mogelijks zien we hier een eerste effect van de besparingen op de werkingsmiddelen die de Vlaamse overheid heeft doorgevoerd. In de volgende paragrafen zoomen we kort in op de verschillende sectoren. Vervolgens geven we een tabel met enkele kerncijfers per sector.

| Ondersteuning van personen met een handicap |

In de balans valt op dat de vorderingen op de overheid met 15% zijn afgenomen, terwijl de beleggingen en liquide middelen van de voorzieningen met eenzelfde percentage zijn gestegen. De overheid betaalt de subsidies met andere woorden sneller uit, wat

een positieve invloed heeft op de liquiditeitspositie. Verder loopt de financiële schuldgraad op tot 9% van het balanstotaal. We vinden de oorzaak bij de alternatieve VIPA. Voorzieningen moeten meer kredieten afsluiten om investeringen voor te financieren. Die investeringen zijn trouwens afgenomen tegenover de vorige jaren. Daardoor gaat de ouderdomsindicator er verder op achteruit. Het huidige investeringsritme volstaat niet om de veroudering van de infrastructuur tegen te gaan. Tot slot merken we op dat het werkingsresultaat meer en meer onder druk komt, maar dankzij het financieel en het uitzonderlijk resultaat wordt het boekjaar afgesloten met een positief resultaat van 1,42% van de opbrengsten.

| Bijzondere jeugdbijstand |

Voor de sector bijzondere jeugdbijstand stellen we vast dat er in 2011 een verdere toename is van het bedrijfskapitaal tot 35,10% van het balanstotaal. Daarnaast stijgt ook de financiële schuldgraad verder tot 6,32% van het balanstotaal. Globaal behalen de voorzieningen in onze steekproef een positief resultaat van

het boekjaar van 2,60% van de opbrengsten, wat een lichte toename is tegenover het vorige jaar. Wat betreft het werkingsresultaat is er echter een verdere achteruitgang te zien: 30% van de voorzieningen in de sector behaalt in 2011 een negatief werkingsresultaat. Verder stellen we vast dat in 2011 een beperkt aantal voorzieningen veel heeft geïnvesteerd, waarbij een niet onbelangrijk deel van die investeringen – ongeveer 30% – werd gefinancierd met VIPA-middelen.

| Kinderopvang |

In de sector kinderopvang neemt het aandeel van het vast actief toe tot 66,35%. Uit de evolutie van de rubriek vaste activa in aanbouw kunnen we afleiden dat een beperkt aantal voorzieningen een groot investeringsproject heeft opgestart. Ondanks die investeringen is er in 2011 een verdere afname van de financiële schuldgraad tot 6,03%. De voorzieningen hebben dus voornamelijk geïnvesteerd met eigen middelen. Langs de passiefzijde neemt het eigen vermogen toe tot 69,24%. Deze toename wordt veroorzaakt door de bestemde fondsen en vooral de

Cijfers boekjaar 2011	OPH	BJB	KO	CIG	CKG
<i>Financiële schuldgraad</i>	9,04%	6,32%	6,03%	0,89%	16,47%
<i>Bedrijfskapitaal</i>	12,91%	35,10%	17,47%	33,53%	28,69%
<i>Resultaat van het boekjaar</i>	1,42%	2,60%	3,11%	3,99%	1,26%
<i>Personeelskosten</i>					
<i>t.o.v. opbrengsten</i>	82,55%	82,33%	74,75%	78,72%	82,99%
<i>Liquiditeit</i>	1,54	2,54	2,17	2,71	2,77
<i>Solvabiliteit</i>	63,92%	67,18%	69,24%	65,71%	60,56%
<i>Continuïteitsratio</i>	1,40	3,19	2,59	1,12	1,74
<i>Ouderdomsindicator</i>	53,25%	50,94%	67,50%	41,66%	62,85%

kapitaal- en interestsubsidies. Het resultaat van het boekjaar is in 2011 verder gedaald tot 3,11% van de opbrengsten. Er zijn in 2011 vijftien voorzieningen (of 22% van de steekproef) met een negatief resultaat van het boekjaar, terwijl dit er een jaar eerder slechts zeven waren.

Omdat de steekproef van deze financiële analyse slechts een kleine 12% van de totale sector vertegenwoordigt, is er een onderzoeksproject uitgevoerd via de Hogeschool Universiteit Brussel. In het kader van een masterproef werden de bij de Nationale Bank neergelegde jaarrekeningen van alle aangesloten kinderopvanginitiatieven geanalyseerd om te kunnen beoordelen of de eigen financiële analyse representatieve cijfers oplevert voor het totale ledenbestand. Over het algemeen kan gesteld worden dat beide analyses in grote lijnen gelijklopend zijn en slechts bij enkele ratio's een beperkt verschil tonen. We hopen dat de bevestiging van de kwaliteit van de analyse van het Vlaams Welzijnsverbond een motivatie voor deelname kan zijn voor de voorzieningen die dit momenteel nog niet doen.

| Centra Integrale Gezinszorg |

Voor de Centra Integrale Gezinszorg (CIG) zien we een positieve evolutie van het resultaat van het boekjaar. We bekomen een resultaat van het boekjaar van 3,99% van de opbrengsten. Bovendien behalen in 2011 voor het eerst alle voorzieningen in de steekproef zowel een positief werkingsresultaat, als een positief resultaat van het boekjaar. Op het vlak van bedrijfskapitaal, liquiditeit en solvabiliteit behaalt de steekproef ook een goede score. We stellen vast dat er in deze kleine sector in 2011 opvallend minder werd geïnvesteerd dan in 2010. Dit komt ook tot uiting in een afname van de ouderdomsindicator tot een waarde van 41,66%. Dit is de laagste score van alle sectoren. Investeringsdringen zich op.

| Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning |

Bij de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) is er de voorbije 5 jaar weinig geïnvesteerd. Het aandeel van de vaste activa in het balans-totaal is gedaald van 60,72% in 2008 tot 54,27% in 2011. Toch hebben de CKG nog altijd vrij veel financiële schulden in vergelijking met de andere sectoren. De beperkte investeringen komen tot uiting in een geleidelijke achteruitgang van de ouderdomsindicator. Ongeveer de helft van de voorzieningen in de steekproef behaalde in 2011 een negatief werkingsresultaat. Het resultaat van het boekjaar is in 2011 verder gedaald tot 1,26% van de opbrengsten. Voor de liquiditeit en de solvabiliteit wordt er een hoge score behaald.

| Enkele algemene conclusies |

Over de sectoren heen komen telkens dezelfde knelpunten naar voor. De personeelskosten blijven hoog en vertegenwoordigen in een aantal sectoren meer dan 80% van de opbrengsten. Er blijft daardoor slechts een beperkte ruimte over voor de werking. Ondanks enkele verhogingen van het loonplafond voor de sociale maribel blijft deze subsidiëring duidelijk ontoereikend. In enkele enveloppegesubsidieerde sectoren bedraagt het tekort per VTE meer dan 10.000 euro.

Ook de investeringen vormen een aandachtspunt. Voorzieningen investeren gemiddeld minder dan ze afschrijven. Dit kan op termijn de continuïteit van de sectoren in het gedrang brengen. Vooral de voorzieningen waar het materieel vast actief al voor meer dan 50% is afgeschreven, zouden meer moeten investeren.

Tot slot zien we in bijna alle sectoren een afname van het werkingsresultaat. Nochtans zit enkel de eerste indexsprong op de werkingsmiddelen volledig in deze cijfers vevat. Het is dan ook afwachten welk ef-

fect de verdere indexsprongen zullen hebben op de financiële situatie van de voorzieningen. Ook in 2013 zullen we daarom de financiële situatie van de voorzieningen van nabij blijven opvolgen.

| Wetgeving overheidsopdrachten |

Eind 2012 startten we een opleidingstraject over de wetgeving overheidsopdrachten. Het toepassingsgebied van deze wetgeving zal uitgebreid worden onder invloed van een aantal Europese Richtlijnen en de vertaling daarvan in Belgische regelgeving. Alle welzijnsvoorzieningen zullen daardoor onderworpen zijn aan de wetgeving overheidsopdrachten. De opleidingsdagen behandelen de theorie en de praktijk van de wetgeving. De opleiding loopt door in het voorjaar van 2013.

| Financieel-economische commissies |

In verschillende sectoren van het Vlaams Welzijnsverbond is er een financieel-economische commissie (FEC) actief. De voornaamste opdracht van deze commissies is het opvolgen en evalueren van de resultaten uit de bovenvermelde financiële analyses. Daarnaast werden er per sector nog een aantal specifieke topics behandeld. De FEC ondersteuning van personen met een handicap concentreerde zich op de wetgeving overheidsopdrachten en organiseerde een bevraging over de bijdragen van gebruikers. De FEC kinderopvang maakte een aantal oefeningen ter voorbereiding van een nieuw subsidiesysteem. In 2012 werd ook de FEC bijzondere jeugdbijstand opnieuw geactiveerd. In het kader van het experimenteel modulair kader werd voor de sector bijzondere jeugdbijstand een rekenbestand ontwikkeld om een accurate personeelsbegroting op te maken.

INFO:

steven.delooze@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 22.

Integrale jeugdhulp

Met de startdatum van 1 januari 2014 die steeds dichterbij komt, wordt hard gewerkt om de toegangspoort en alles wat daarbij hoort, van start te laten gaan. Het hele concept van de Integrale Jeugdhulp moet in al zijn details en in nieuwe regelgeving uitgewerkt worden, IT-toepassingen moeten ontwikkeld worden en ook voor het personeel moeten de nodige overgangsmaatregelen voorzien worden. Het ontwerpdecreet werd grondig gewijzigd en er werd onder meer gewerkt aan de modulering en aan een zorgzwaarte-instrument voor minderjarigen. Het opvolgen van al deze evoluties was ook in 2012 een hele klus voor het Vlaams Welzijnsverbond.

| Een nieuw decreet |

We beëindigden ons verhaal vorig jaar met een ontwerpdecreet dat naar de regering zou gaan voor principiële goedkeuring. Uit de verschillende adviezen bleek duidelijk dat het voorontwerp nog niet helemaal goed zat. Het ontwerpdecreet ging uiteindelijk niet naar de regering en het bleef maandenlang muistil. Achter de schermen werd er echter druk gewerkt. Op 29 juni werd een sterk bijgestuurd voorontwerp van decreet principieel goedgekeurd. In het najaar volgde de formele advisering door de SAR, VLOR en Raad van State.

Ook het Vlaams Welzijnsverbond nam de nieuwe tekst onder de loep. Opvallende bijstellingen zijn de nadruk die wordt gelegd op de vermaatschappelijking van de zorg, de uitbouw van de rechtstreeks toegankelijke hulp, de afstemming met ontwikkelingen in de sectoren en het versterken van de participatie van cliënten op alle niveaus van de jeugdhulp. Globaal genomen adviseerden we de tekst positief.

Belangrijkste pijnpunten blijven de manier waarop men de uitbouw van de rechtstreeks toegankelijke hulp wil realiseren en het uiteindelijke toewijzingsmandaat van de jeugdhulpregisseur. Er werden met de betrokken multidisciplinaire teams gesprekken gevoerd over hoe zij in de Integrale Jeugdhulp georganiseerd en gefinancierd zullen worden. Begin 2013 verwachten we een nota die meer duidelijkheid moet brengen.

| Modulering |

Verschillende evoluties in de praktijk en de vaststelling dat de bestaande databank weinig gebruikt wordt, gaven aanleiding tot een herwerking van de modulering. Het gaat niet om kleine aanpassingen hier of daar, maar om een volledig nieuwe oefening. De definitie van een typemodule werd gewijzigd, zodat elke typemodule nog slechts één functie omvat. De functies zelf werden eveneens bijgestuurd.

In de zomermaanden werden alle agentschappen aan het werk gezet om nieuwe typemodules te schrijven. In de loop van het najaar volgde dan het overleg met het werkveld en advisering door de adviesraad. Of de aanpassingen resulteren in een overzichtelijke omschrijving van het aanbod, die de vergelijking en afstemming tussen de sectoren mogelijk maakt, ook voor de cliënt, zal pas duidelijk zijn nadat alle voorzieningen in 2013 hun aanbod in modules hebben omschreven.

| Uittesten binnen een pilootregio |

Bij de voorstelling begin 2011 van het te doorlopen traject naar de start van de toegangspoort, was reeds voorzien dat er een pilootregio zou komen. Oost-Vlaanderen heeft zich hiervoor kandidaat gesteld. Zij zullen als allereerste het nieuwe model in de praktijk omzetten en zo ook de overgang voor de andere provincies voorbereiden. Concreet zal in Oost-Vlaanderen vanaf 16 september 2013 de nieuwe toegangspoort en twee 'gemandateerde voorzieningen maatschappelijke noodzaak' worden geïnstalleerd, zal met de nieuw ontwikkelde modules worden gewerkt, enz. De provincie Limburg zal een 'mentorrol' opnemen.

| Evaluatie crisisjeugdhulp |

Eén van de realisaties van de Integrale Jeugdhulp die haar nut al bewezen heeft, is de crisisjeugdhulp. In de zomer van 2012 werd in een praktijkrapport een beeld gegeven van het uitgebouwde aanbod en het gebruik daarvan. Hieruit blijkt dat de VAPH-voorzieningen zich nog steeds relatief weinig engageren in het aanbod, ondanks het besluit van 2008 om de VAPH-voorzieningen daartoe te stimuleren. We kunnen verschillende oorzaken aangeven: de cliënten in crisissituaties staan vaak ver verwijderd van de doelgroepen in de VAPH-voorzieningen en het vermelde besluit is niet laagdrempelig genoeg. Het managementcomité wil de inbreng van de VAPH-voorzieningen in de toekomst zien stijgen. Wij zijn alvast geen voorstander om dit te realiseren met zogenaamde artikel 17-plaatsen, die permanent vrijgehouden worden voor crisisopvang.

| Een zorgzwaarte-instrument voor minderjarigen? |

De zoektocht naar een zorgzwaarte-instrument voor minderjarigen situeert zich op intersectoraal niveau.

Na de vaststelling eind 2011 dat er geen onmiddellijk in te zetten instrument beschikbaar is, werd de ontwikkeling van een zorgzwaarte-instrument toegewezen aan de intersectorale stuurgroep diagnostiek en indicatiestelling. Ook het verbond is daarin vertegenwoordigd. De stuurgroep kreeg de opdracht om een eerste reeks initiatieven te nemen, waarmee de kwaliteit van de diagnostiek in de integrale jeugdhulpverlening kan verhoogd worden: enerzijds door de inventarisatie van de bestaande protocollen en de taxatie van hun bruikbaarheid, anderzijds door na te gaan of er bruikbare inschalingsinstrumenten bestaan om zorgzwaarte of zorgintensiteit te meten.

De stuurgroep vergaderde in 2012 een vijftal keer en kwam tot een tussentijds advies. Er bestaan reeds handelingsgerichte (CLB) én classificerende (VAPH) diagnostische protocollen. De stuurgroep legt de nadruk op het werken met handelingsgerichte protocollen en bepleit een permanente evaluatie en flexibele inzet. Het instrumentarium voor het bepalen van de zorgintensiteit en de zorgzwaarte is voorlopig beperkt: alleen de IZIKA komt momenteel in aanmerking om mee aan de slag te gaan, met die nuance dat verder onderzoek naar bruikbaarheid en betrouwbaarheid in de Vlaamse context wel nodig is. De komende maanden zal de stuurgroep een gericht actieplan uitwerken om de kwaliteit van de diagnostiek te bewaken en te versterken en zal ze ook aanbevelingen opstellen voor het nog op te richten expertisecentrum diagnostiek.

INFO:

jan.bosmans@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 24 en
evelien.devriese@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 28.

Pastoraal

De Commissie Pastoraal evalueerde de studiedag over 'rouwzorg' van 2011 en bereidde de twee info- en uitwisselingsdagen over 'zintuiglijk vieren', die begin 2013 doorgaan, voor.

| Zintuiglijk vieren? |

We stellen vast dat onze manier van liturgie 'vieren' vaak té verbaal is voor de doelgroepen in onze voorzieningen en zo haar doel voorbij schiet. Vandaar dat de Commissie Pastoraal van het Vlaams Welzijnsverbond samen met het Vlaams Verbond van Katholiek Buitengewoon Onderwijs het plan opvatte om in 2012 te werken rond 'Zintuiglijk vieren'. Hierbij gaan we op zoek naar manieren om met (alle) zintuigen te werken rond liturgie en pastoraal. Wanneer we het over 'zintuiglijk vieren' hebben, wordt vaak verwezen naar 'snoezelvieringen', maar 'zintuiglijk vieren' is daar zeker niet toe beperkt. Er zijn nog heel veel manieren om de belevingsaspecten van liturgie en pastoraal in de verf te zetten (soms letterlijk).

Na de studiedag over 'rouwzorg' werd ervoor geopteerd om twee kleinere "inspiratie- en ontmoetingsdagen" te organiseren rond 'zintuiglijk vieren'. Met deze studiedagen willen we vooral uitwisseling tot stand brengen, leren van mekaars ervaringen, mekaar ondersteunen, bemoedigen en inspireren. We willen positieve verhalen brengen. Beide dagen zijn opnieuw een samenwerking tussen onze Commissie Pastoraal en het Vlaams Verbond van Katholiek Buitengewoon Onderwijs en gaan door op 7 februari 2013 in de Oude Abdij te Drongen en op 28 februari 2013 in het Theologisch en Pastoraal Centrum te Antwerpen, telkens van 9 tot 16 uur. De inhoud van beide dagen is identiek.

Ter voorbereiding van deze studiedagen werd in samenwerking met het VVKBuO op dinsdag 15 mei 2012 een open vergadering gehouden. Hierop werden een aantal ervaringsdeskundigen en andere geïnteresseerden samen gebracht om ons op het spoor te zetten van wat er enerzijds al gebeurt in onze Vlaamse instellingen en scholen, en anderzijds wat er nog aan know-how rond kan ontwikkeld worden.

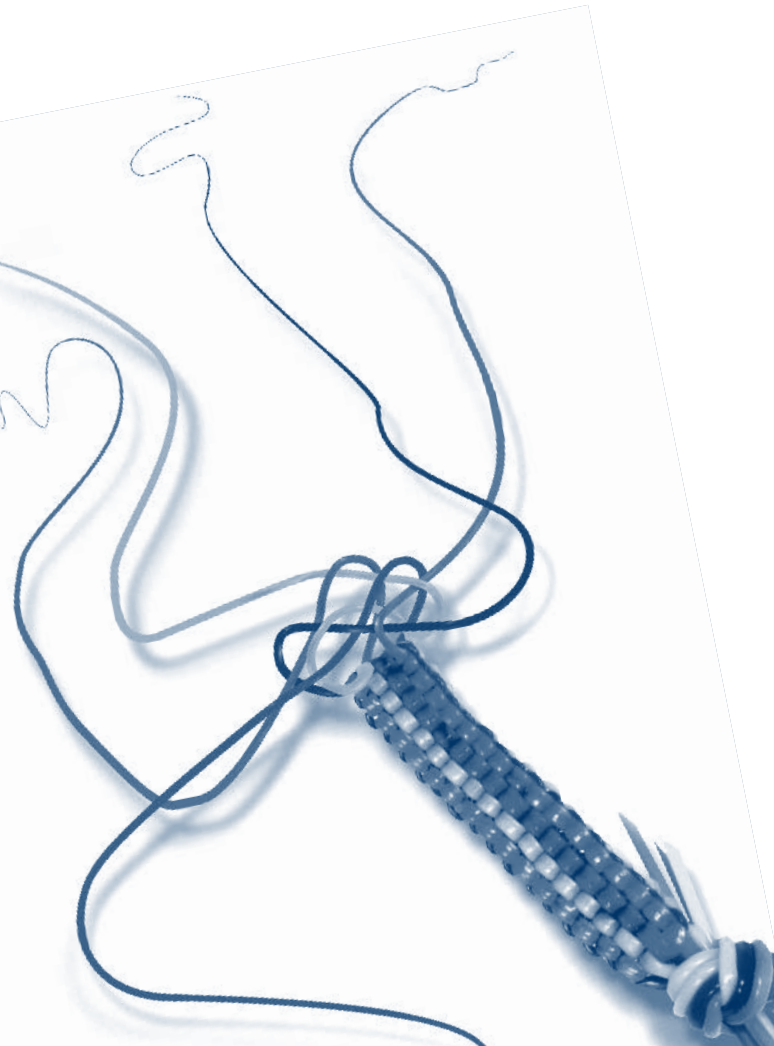
We gingen op zoek naar goede praktijkvoorbeelden, ideeën en visieteksten om eventueel te bundelen op een website voor alle geïnteresseerden, zodat leken er inspiratie kunnen halen om mee aan de slag te gaan. Met het materiaal van deze open vergadering ging de Commissie aan de slag om het definitieve programma van de studiedagen samen te stellen. We richten ons met deze twee dagen tot pastoraal geïnteresseerden en pastores, beroepskrachten én vrijwilligers uit de voorzieningen voor personen met een handicap en iedereen die interesse heeft in het onderwerp en mee wil nadenken hoe we vieringen zintuiglijker kunnen maken.

| Pastorale Perspectieven |

Dit driemaandelijks vaktijdschrift voor en door pastores is een uitgave van Caritas Catholica Vlaanderen vzw, in samenwerking met Zorgnet Vlaanderen, het Vlaams Welzijnsverbond en de diocesane Caritassecretariaten. De voorbije jaargang verschenen nummers over meertaligheid en spiritualiteit in de pastorale zorg (nr. 154, april 2012), over alcoholverslaving en pastorale zorg (nr. 155, juni 2012) en over inter- en intra-disciplinaire samenwerking in dialoog (nr. 156, september 2012). Meer info via de Elisabeth-website (www.pastoralezorg.be).

INFO:

fons.geerts@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 29 of
dominieklootens@caritasantwerpen.be,
tel. 03 287 35 72.

Personeelskengetallen

Net zoals de vorige jaren hebben in 2012 opnieuw heel wat voorzieningen deelgenomen aan de bevraging personeelskengetallen, die dit jaar al aan haar vijfde editie toe was. 256 voorzieningen hebben hun gegevens voor het jaar 2011 doorgestuurd. Samen waren deze voorzieningen op 31 december 2011 goed voor 24.217 werknemers in de verschillende welzijnssectoren. Deze steekproef vertegenwoordigt 8,8% van de totale loontrekkende tewerkstelling in de Vlaamse social profit.

| De sectoren groeien sterk |

Sinds 2007 is de tewerkstelling in de steekproef gegroeid met 8,4% of gemiddeld meer dan 2% op jaarbasis. In dezelfde periode steeg de loontrekkende tewerkstelling in het Vlaams Gewest met ongeveer 1% per jaar. Dit bewijst dat de welzijnssector bij uitstek een groeisector is. De overgrote meerderheid (85%) van het personeel heeft een contract van onbepaalde duur. 50,74% van het personeel werkt deeltijds, terwijl in het Vlaams Gewest ongeveer 32% van het personeel deeltijds werkt.

| De gemiddelde leeftijd stijgt verder |

Sinds 2007 zien we een continue toename van de gemiddelde leeftijd. Eind 2011 was de gemiddelde leeftijd in onze steekproef 39,9 jaar. Op 4 jaar is dit een toename met ruim een jaar. Samen met de gemiddelde leeftijd stijgt ook het aandeel van de 50-plusers in de steekproef: van 20,4% in 2007 naar 26,75% in 2011. Rekening houdend met een uitstapleeftijd op ongeveer 60 jaar betekent dit dat meer dan 1/4de van het personeel moet vervangen worden tijdens de komende 10 jaar. Voor deze steekproef alleen gaat het

reeds over 5.000 personeelsleden die men zal moeten vervangen. Een grote uitdaging voor de welzijnssector!

| Veel loopbaanonderbreking |

Samen met de toename van de gemiddelde leeftijd stellen we ook vast dat meer en meer personeelsleden loopbaanonderbreking nemen. In 2011 nam 23,17% van het personeelsbestand loopbaanonderbreking via tijdskrediet of thematisch verlof. Tijdskrediet op zich was in 2011 goed voor 16,63% van het personeelsbestand. Daarnaast is er ook de afwezigheid door verzuim. In 2011 ging 12,09% van de beschikbare uurcapaciteit (1976 uren per VTE) naar verzuim. 61,5% van dit arbeidsverzuim is ziekteverzuim, en we zien hierin een duidelijk stijgende tendens. Meer in detail leren we dat het kortstondig ziekteverzuim, dit is ziekteverzuim van minder dan 1 maand, 2,95% van de uurcapaciteit bedroeg, wat ruim boven het Belgisch gemiddelde is (2,44%). Tenslotte stellen we ook vast dat het ziekteverzuim stijgt met de leeftijd.

| Diversiteit blijft beperkt |

De man-vrouw-verdeling in de welzijnssectoren blijft een constante: 20% mannen en 80% vrouwen. Eind 2011 was 1,49% van het personeel van allochtone afkomst en 0,68% van het personeel had een arbeidshandicap. De score op het vlak van diversiteit blijft vrij laag en de welzijnssectoren lopen hiermee duidelijk achterop ten aanzien van bijvoorbeeld de Vlaamse overheid.

Het volledige rapport van de bevraging personeelskengetallen is terug te vinden op onze website.

INFO:

steven.delooze@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 22.

Publicaties

De leden worden op de hoogte gehouden van het reilen en zeilen van het Vlaams Welzijnsverbond via de elektronische nieuwsbrief 'de facto'. Het Verbond is ook de uitgever van het 'vakblad' Tijdschrift voor Welzijnswerk en gaf in 2012 ook enkele andere publicaties uit.

| E-magazine de facto |

In 2012 verscheen onze elektronische nieuwsbrief 'de facto' 12 maal. De facto komt toe bij ruim 2.600 unieke mailadressen: onze leden, diverse stakeholders en andere geïnteresseerden. Met onze nieuwsbrief staan we stil bij de ontwikkelingen, waarbij we als Vlaams Welzijnsverbond zelf sterk betrokken zijn of bij belangrijke zaken waarmee onze leden geconfronteerd worden. In 2012 kwamen heel wat thema's vanuit de diverse sectoren aan bod. Daarnaast werd aandacht gegeven aan de zesde staatshervorming, Integrale Jeugdhulpverlening, onze nieuwe website, Perspectief 2020, de Dag van de Zorg, enz. Ook worden interessante studiedagen aangekondigd en wordt telkens de inhoud van het Tijdschrift voor Welzijnswerk voorgesteld.

Wie op de hoogte wil blijven van het reilen en zeilen binnen het Vlaams Welzijnsverbond, kan zich inschrijven voor onze nieuwsbrief via de website www.vlaamswelzijnsverbond.be

INFO:

fanny.delanghe@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 39.

| Perspectief 2020: we werken eraan! |

In de periode december 2011 tot juni 2012 organiseerde de sector ondersteuning van personen met een handicap van het Vlaams Welzijnsverbond vier druk bijgewoonde studiedagen rond sleutelthema's uit de perspectiefnota van minister Vandeuren. De informatie uit deze studiedagen werd door projectmedewerker Ann Degezelle samengebracht in de publicatie: "PERSPECTIEF 2020: WE WERKEN ERAAN!"

In het hoofdstuk **inclusie** komen na de visietekst enkele geslaagde inclusieprojecten in Vlaanderen aan bod en een bijdrage waarin Rudi Kennes, inclusie ambtenaar bij het VAPH en het departement WVG een stand van zaken biedt rond het inclusiebeleid van de Vlaamse overheid. Het hoofdstuk rond **persoonsvolgende financiering** opent met een gesprek met verandingsmanager Jean-Pierre Van Baelen, gevolgd door informatie en praktijkvoorbeelden uit de Europese

zorgcontext en een interview over de verwachtingen van de gebruikers. Bij **vraaggestuurde zorg** ligt de nadruk op werken met ondersteuningsplannen, met onder meer de ervaringen van De Hoeve en praktijkvoorbeelden hoe intersectorale samenwerking een beter antwoord kan bieden op specifieke zorgvragen. Het laatste thema legt de focus op het concept **ondernemen in de zorg**. Na de visietekst volgen reflecties vanuit de vakbond, Voka, de gebruikers, het VAPH en de zorgsector zelf.

Deelnemers aan de studiedagen ontvingen één gratis exemplaar van deze publicatie. Wie graag extra exemplaren ontvangt of niet kon deelnemen aan de studiedagen en toch graag op de hoogte blijft van de recente evoluties binnen de zorg, kan deze publicatie bestellen bij het Vlaams Welzijnsverbond aan 20 euro per boek.

INFO:

www.vlaamswelzijnsverbond.be.

| Tijdschrift voor Welzijnswerk |

Het Tijdschrift voor Welzijnswerk was in 2012 aan zijn 36ste jaargang toe en startte met een nieuwe lay out en een nieuwe drukker. Omwille van een promotie-actie verscheen deze jaargang op 1750 exemplaren (tegenover 1600 voorheen). Naast de betalende abonnees ontvangen alle leden van het Vlaams Welzijnsverbond een gratis abonnement. Het Tijdschrift wil vooral een toegankelijk **vaktijdschrift** zijn, met een ruime kijk op de welzijnssector en met oog voor kwalitatief hoogstaande informatie en duiding, en wordt samengesteld door een autonome redactie.

De Jaargang 2012 bestond uit 8 gewone nummers, met 8 edito's en 39 artikels, waarvan 4 'uit de praktijk' kwamen en 4 een bepaald aspect 'in de kijker' plaatsten. Twaalf artikels (of 30,7%) werden geschreven vanuit het Vlaams Welzijnsverbond of de leden. In de Lezerskring telden we 45 boekbesprekingen, er waren 43 stukjes in de rubriek Ethiek en Zingeving, 89 stukjes Kort Genoteerd, er werden 29 publicaties aangekondigd en 122 activiteiten. Er was in de voorbije jaargang geen themanummer.

Als we het **thematisch** jaaroverzicht bekijken, valt het op dat Ethiek en zingeving, Methodieken, Beleid en Organisatie van de zorg het hoogst scoren, wat zeker een constante is doorheen de jaren. Van de thema's die aansluiten bij de Verbondssectoren scoren vooral Gehandicaptenzorg en Jeugd- en kindercare vrij hoog, Kinderopvang en Vrijwilligerswerk kwamen het voorbije jaar iets meer aan bod. Onderzoek valt net uit de top vijf. Wanneer we de **rubrieken** bekijken, sluiten bijna de helft (44,4%) aan bij de Verbondssectoren. Vrijwilligerswerk, armoede, geestelijke gezondheid en ouderenzorg nemen elk bijna 10% voor hun rekening.

INFO:

fons.geerts@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 29.

| Professioneel omgaan met risico's |

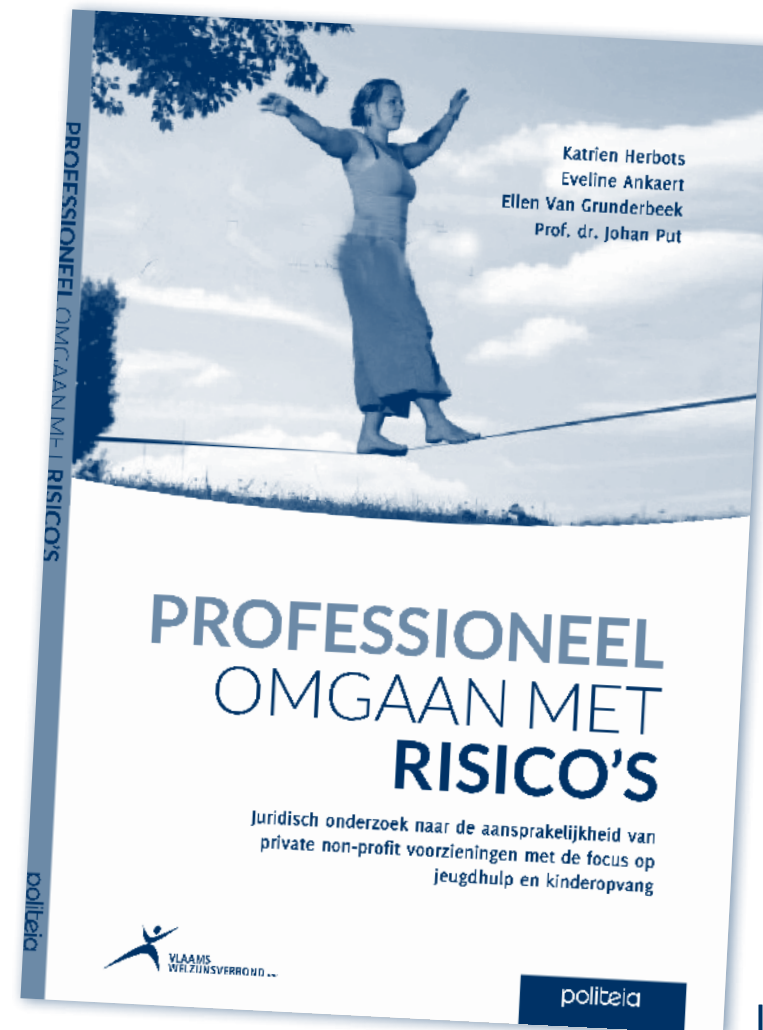
De samenleving en de gebruikers stellen terecht hoge eisen aan de professionals in de kinderopvang en de jeugdhulp, maar het werk gebeurt niet altijd in de gemakkelijkste omstandigheden. Middelen zijn nu eenmaal beperkt, intensieve samenwerking met andere organisaties (trajectbegeleiding, combinaties van hulpverlening, netwerking, multifunctioneel schakelen) en participatie van cliënten leiden tot een flexibel en gedifferentieerd aanbod dat hulp op maat wil aanleveren. Verantwoord omgaan met al deze taken en perspectieven wordt er niet altijd duidelijker op. Als het mis dreigt te gaan, dan wordt het voor de initiatiefnemers en hun medewerkers plots koorddanseren tussen al die betrokken personen en instanties, tussen zoveel belangen...

Organisaties en beroepskrachten verdienen alle ondersteuning bij de specifieke risico's die het begeleidingswerk inhoudt. Daarom liet het Vlaams Welzijnsverbond een grondige en actuele juridische stand van zaken opmaken door medewerkers van het Instituut voor Sociaal Recht van de KU Leuven. Het onderzoek schetst de klijnlijnen van de aansprakelijkheid van de voorzieningen in de jeugdhulp en de kinderopvang en hun personeelsleden (opvoeders, begeleiders, stagiairs, vrijwilligers en teamverantwoordelijken). In het rapport wordt eerst de veranderende zorgcontext geduid, de gestelde verwachtingen en de daaraan verbonden risico's, om daarna uitvoerig in te gaan op de burgerrechtelijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid en op hoe deontologie, tuchtrecht, arbeidsrecht en welzijnsrecht kunnen bijdragen tot een gepaste reactie op niet toelaatbaar gedrag. Het boek bevat ook een selectie van de vragen die in de sector werden verzameld. Het wil vooral bijdragen tot het professioneel omgaan met de risico's die inherent zijn en blijven aan het werken met kinderen en jongeren.

Het boek "Professioneel omgaan met risico's. Juridisch onderzoek naar de aansprakelijkheid van private non-profit voorzieningen met de focus op jeugdhulp en kinderopvang" van Katrien Herbots, Eveline Ankaert, Ellen Van Grunderbeek en Johan Put, is een uitgave van Politeia en het Vlaams Welzijnsverbond, kost 17,95 euro en is te bestellen via de uitgever.

INFO:

www.politeia.be.

Sociaal recht

Centraal aandachtspunt voor Sociaal Recht in 2012 was de uitvoering van het vierde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 4). Sommige afspraken werden in 2012 reeds in sectorale cao's omgezet, voor andere was er nog bijkomende uitklaring nodig. Het Pensioenfonds van de Vlaamse non-profit/social-profit sector werd in 2012 operationeel. Een akkoord op federaal niveau (onder meer voor de reva's) bleef echter uit.

| Uitvoering VIA 4 gestart in 2012 |

Het vierde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 4) omvat verschillende intersectorale en sectorale afspraken, waaraan in 2012 (een begin van) uitvoering wordt gegeven. Daarvoor moeten de nodige collectieve arbeidsovereenkomsten op sectoraal niveau afgesloten worden.

In het VIA 4 kwamen de sociale partners overeen dat in een sectorale cao het recht op een krediet voor de vorming en voor externe activiteiten van de werknemersvertegenwoordiger(s) vastgelegd wordt op 20 dagen in een periode van 4 jaar, en dit per effectief mandaat (OR, CPBW, syndicale delegatie). Binnen de paritaire comités 319.01 en 331 bestond een dergelijk krediet van dagen **syndicale vorming** al, vastgelegd in sectorale cao's, maar het aantal dagen was voorheen vastgelegd op 15 dagen per effectief mandaat gedurende de duur van dat mandaat (4 jaar). Zowel in paritair comité 319.01 als in paritair comité 331 werd in het voorjaar van 2012 de nieuwe cao kredieturen voor syndicale vorming en externe activiteiten afgesloten, overeenkomstig de bepalingen van het VIA 4-akkoord.

Daarnaast werd in het VIA 4 een concrete stap voor de verhoging van de **eindejaarspremie** afgesproken. Ook deze afspraken werden in 2012 vastgelegd in sectorale cao's. In mei 2012 werd de nieuwe cao eindejaarspremie binnen paritair comité 319.01 afgesloten. Voor paritair comité 331 wilden we eerst zicht krijgen op de financiering van de verhoging door de subsidiërende overheid alvorens de cao te ondertekenen. De besprekingen namen de nodige tijd in beslag en de sectorale cao werd juist voor het einde van het jaar afgesloten.

Binnen paritair comité 331 werden daarnaast twee collectieve arbeidsovereenkomsten afgesloten in het kader van de **loonsverhoging** voor de coördinatoren van de initiatieven buitenschoolse opvang en de dienstverantwoordelijken van de diensten voor opvanggezinnen.

De beide commissies sociale verhoudingen van het Vlaams Welzijnsverbond zijn nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van deze collectieve arbeidsovereenkomsten en zij dachten ook mee over de voorbereidende werkzaamheden voor de verschillende **intersectorale maatregelen** uit het VIA 4, zoals de HR-ondersteuning voor kleine ondernemingen en de functieclassificatie voor de Vlaamse social profit-sectoren.

| VIA 4 en de nieuwe maatregelen rond tijdscrediet en brugpensioen |

De afspraken die in het VIA 4 rond **tijdscrediet** gemaakt werden, konden nog niet in sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten worden omgezet. De nieuwe regels rond de uitkeringen bij tijdscrediet

en het afsluiten van cao nr. 103 in de Nationale Arbeidsraad maakten dat de afspraken uit het VIA 4 in een nieuw licht moeten gelezen worden. De nieuwe spelregels rond tijdscrediet en de nieuwe regelgeving rond het stelsel van werkloosheid met bedrijfs-toeslag (SWT, het vroegere brugpensioen), maakten dat er bij de leden behoefte was aan extra informatie over deze onderwerpen. Door middel van informatienota's en het beantwoorden van individuele vragen hebben we hopelijk in deze behoefte voorzien.

| Eerste pensioenfiches sectoraal pensioen verdeeld |

Voor de sectorale tweede pensioenpijler was 2012 een mijlpaal. Het Pensioenfonds van de Vlaamse non-profit/social-profit sector werd operationeel. De eerste pensioenfiches werden verstuurd aan alle medewerkers die recht hebben op het sectoraal aanvullend pensioen. Meer informatie over het aanvullend pensioen kunt u vinden op de website: <http://www.pensionfondsnonprofit.org/>.

| Geen federaal sociaal akkoord |

Op federaal niveau bleef een sociaal akkoord uit. De sociale partners konden niet tot een akkoord komen over de maatregelen die onder andere voor de revalidatiecentra van kracht zouden worden. Het is afwachten hoe dit in 2013 verder verloopt.

INFO:

Veerle Degrande en Madeleen De Roo,
sociaal.recht@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 25.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligers zijn in onze welzijnsvoorzieningen niet meer weg te denken. Het vrijwilligerswerk is complementair aan de professionele werking en geeft invulling aan de maatschappelijke betrokkenheid van de gemeenschap. Omwille van de eigenheid van het vrijwilligerswerk in het algemeen neemt dit thema een belangrijke positie in binnen de werking van het Vlaams Welzijnsverbond.

| Plaats van het vrijwilligerswerk binnen het Vlaams Welzijnsverbond |

In het najaar van 2011 voerde een tijdelijke stafmedewerker een onderzoek uit naar het vrijwilligerswerk binnen het Vlaams Welzijnsverbond. Dit had tot gevolg dat er heel wat veranderde in de sector vrijwilligerswerk in 2012. De nieuwe organisatorische structuur werd belicht op het event “Vrijwilligerswerk binnen het Vlaams Welzijnsverbond anders bekeken” op 5 juni 2012. De resultaten en conclusies van het onderzoek werden er voorgesteld en prof. Anja Declercq van LUCAS (Centrum voor zorgonderzoek en consultancy van de KU Leuven) reflecteerde over het vrijwilligerswerk en bekeek dit in het kader van vermaatschappelijking van de zorg. Deze dag was meteen het startschot van de vernieuwde werking rond het vrijwilligerswerk.

Vanaf 2012 wordt het vrijwilligerswerk binnen het Vlaams Welzijnsverbond een intersectoraal thema, dat een verscheidenheid van autonome en ingebouwde vrijwilligerswerkingen vertegenwoordigt. Bovendien zijn de diverse sectoren van het Vlaams Welzijnsverbond hierin vertegenwoordigd. De autonome vrijwilligersorganisaties situeren zich in het ruime veld van welzijn en gezondheid, maar daarnaast zijn er in zowat alle sectoren van het Vlaams Welzijnsver-

bond vrijwilligers actief (het ingebouwd vrijwilligerswerk). Vandaar dat het vrijwilligerswerk nu als een intersectoraal thema wordt opgevat.

Om deze nieuwe werking aan te sturen werd voorzien in een nieuwe intersectorale samenstelling voor de commissie vrijwilligerswerk. Ook de twee contactgroepen staan nu open voor alle sectoren, terwijl die voorheen enkel toegankelijk waren voor de sector personen met een handicap.

| Hoge Raad voor Vrijwilligers en het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk |

Samen met de hernieuwde positionering van het vrijwilligerswerk binnen het Verbond, komt er ook een verandering in de mandaten binnen de Hoge Raad voor Vrijwilligers en het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk. De mandaten van het Vlaams Welzijnsverbond worden opgenomen door Liliane Krokaert van Present, namens het Vlaams Welzijnsverbond.

De Hoge Raad maakte in 2012 een tekst rond het Europees Jaar 2012 van het actief ouderen worden en de solidariteit tussen de generaties. Naar aanleiding van het Europees Jaar 2012 vroegen zij ook aandacht voor het vrijwilligerswerk en voor de talloze oudere vrijwilligers die zich actief voor de medemens en de samenleving inzetten. Daarnaast werkte de Hoge Raad rond het thema vrijwilligerswerk en discriminatie en werkte men mee aan de implementatie van een meetinstrument om het vrijwilligerswerk in Europa te kunnen meten en te vergelijken.

Het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk heeft in 2012 een rapport opgesteld en gepresenteerd naar aanleiding van het Europees Jaar van de Vrijwilliger 2011. Het rapport bevat aanbevelingen voor de verschillende overheidsniveaus om te komen tot een betere

omkadering en bescherming van de vrijwilliger. Het Steunpunt stelde eveneens een visietekst op rond 'vrijwilligerswerk en onaangepast gedrag'.

| Contactgroepen en de commissie vrijwilligerswerk |

2012 kan getypeerd worden als een overgangsjaar voor de werking van het vrijwilligerswerk binnen het Vlaams Welzijnsverbond. In het eerste deel van het jaar verliep alles nog zoals vroeger.

Traditiegetrouw ontmoeten de coördinatoren vrijwilligerswerk uit de sector ondersteuning voor personen met een handicap elkaar in de 'contactgroepen'. Sinds eind 2012 werd de werking echter opengesteld voor alle sectoren. Om de drie maanden komen ze samen om uit te wisselen rond hun werk als vrijwilligerswerkcoördinatoren. Thema's die er op de contactgroepen werden behandeld waren: werken met visieteksten, opvolging van vrijwilligers, veilig vrijwilligerswerk, beleid rond het inschakelen van familie en ex-collega's als vrijwilligers, enz.

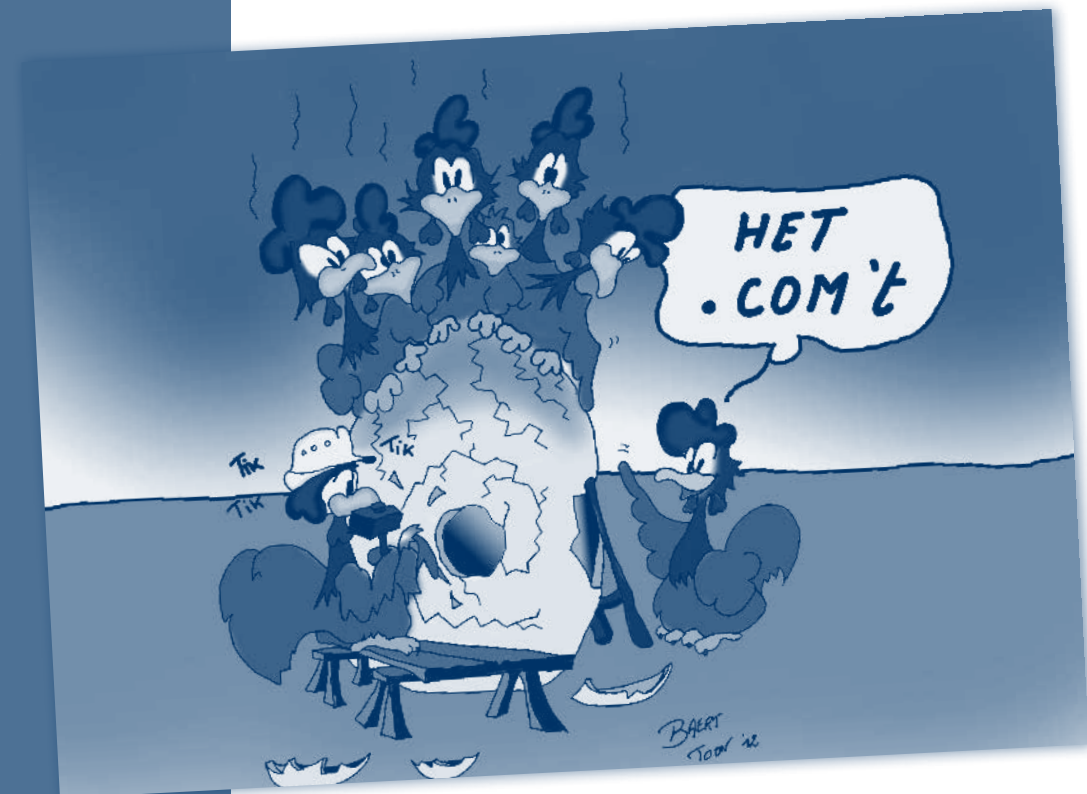
Ook voor de commissie vrijwilligerswerk was 2012 een scharnierjaar. Sinds juni 2012 ging de nieuw intersectoraal samengestelde commissie van start. Het werkinstrument "wissels voor de toekomst" werd er uitvoerig besproken en zal een aangrijpingspunt zijn voor de verdere werking.

INFO:

fanny.delanghe@vlaamswelzijnsverbond.be,
tel. 02 507 01 39.

Vooruitblik naar 2013...

- Uitgave van het boek 'Samen ondernemer in welzijn'
- De nieuwe modaliteiten van de website worden bij de achterban bekend gemaakt en er wordt verder gewerkt aan een aantal bijkomende modules in de nieuwe website
- De actie rond de niet-indexering van de werkingskosten wordt geïntensiveerd
- Lancering van een Europese koepel voor de jeugdzorg
- Er komt een nieuwe cursus voor junior directies en een vorming over de nieuwe wetgeving overheidsopdrachten
- We volgen de zesde staatshervorming met de nieuwe Vlaamse bevoegdheden in zorg en welzijn op de voet
- We organiseren in het najaar provinciale bestuurdersavonden
- We ijveren verder voor aantrekkelijke jobs
- We volgen de wetgevende initiatieven rond euthanasie voor minderjarigen en wilsonbekwame personen op
- Uitwerken van een ethische visie op lichamelijke in de hulpverleningsrelatie
- We stimuleren het vrijwilligerswerk in zorg en welzijn
- We geven concrete invulling aan onze visie op diversiteit binnen het Vlaams Welzijnsverbond
- We blijven alert voor de ontwikkelingen die zich in het kader van kwaliteitszorg voordoen
- De beweging naar een gemoduleerde enveloppefinanciering in de jeugdzorg
- Een nieuwe regelgeving voor de gezinsondersteunende initiatieven (CKG, CIG, GOP)
- Uitvoering van het decreet kinderopvang voor baby's en peuters
- Een nieuw concept voor de buitenschoolse opvang
- Verdere concretisering van diverse aspecten uit het Perspectiefplan 2020: er is nog heel wat werk aan de winkel!
- Financiële analyses en personeelskengetallen blijven een belangrijke basis voor ons beleidsadviserend werk
- De ontwikkelingen in de Integrale Jeugdhulp en de ene toegangspoort worden nauwgezet opgevolgd
- Via het sociaal overleg volgen we de uitvoering van het VIA4 op de voet
- We formuleren in 2013 een memorandum naar aanleiding van de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen in 2014
- ...

Sterk in welzijn!

Net zoals in de scoebidoe veelkleurige draden samengevlochten worden tot een sterker geheel, komen in het Vlaams Welzijnsverbond initiatiefnemers, voorzieningen en sectoren samen om zo met meer kracht te werken aan welzijn. Ieder behoudt zijn kleur en eigenheid, maar het geheel is duidelijk meer dan de som van de delen. Verbondenheid geeft kracht. Samenwerking leidt tot meer welzijn...

Guimardstraat 1, 1040 Brussel
Tel. 02 511 44 70 | Fax 02 513 85 14
post@vlaamswelzijnsverbond.be
www.vlaamswelzijnsverbond.be